

~~98~~
~~78~~

59
~~78~~

59-78

(
L1X - 78

"Муаллеми ал-Шарийат"

(Преподавание свода мусульманских
религиозных законов).

Издание второе, исправленное.

Казань, 1908 г.

Составитель Х. Забири.

г.Талас. От зам. имама Алымбаева.

مُعَلِّمُ السَّرِيعِ

کسب، نکاح، طلاق، بیع، و شرا، یمین، نذر، وصیت کبی معاملاتہ دافر
احکام شرعیہ ادلہ نقلیہ لریلہ بیان ایتمشدر .

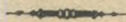

(توراتیلوب ایکنچی مرتبه باصلدی)

ناشری :

صَبَّاحُ كِتَابُ السَّرِيعِ

КАЗАНЬ.

Типо-литографія Императорскаго Университета.

1908.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد الانبياء والمرسلين وعلى آله واصحابه اجمعين .

(بعد ذا) معلوم اولا كه بو رساله بر مقدمه و اوج مقاله اوزرينه ترتيب ايتلوب باشليچه دورت كه آيرلمشدر ، مقدمه يدي فصل وبر تتمه يه ، مقاله لر دخى متعدد فصل لرغه آيرلمقله عبادات و معاملاتنه دائر احكام شرعيه نك بونده بيان ايتلگانلري رساله نك باشنده كورساتلمش فهرستى قدر بولمشدر .

مقدمه ده كسب و آكا دائر احكام شرعيه بيان قيلنور .

مقاله اولي ده نكاح و آكا دائر احكام شرعيه ، مقاله ثانيه ده طلاق و باشقهچه

مفسدات النكاح بيان ايتلوب ادلة نقليله ريله اثبات اولنور .

مقاله ثالثه ده (مسائل شتى) يعنى برى آخرينه غير متعلق اولان بر طاقم

مسئله لر مخصوص فصللره آيريلوب بيان ايتلور .

ومن الله الهداية والتوفيق !

مقدمه

وآندن فصل اول كسب نك تيوشلى بر اش اولد يغينى
وآنك نوعلرينى بيان .

كسب طلب رزق معناسنده در ، ابنای آدم نك تركك قيلمقى رزق و نفقه سينك كيلمكى ايچون الوغ سبب لردن بولوب ، بنده نك ذمه سنده بولغان اشلر نك برسیده شولدر ؛ زيرا الله تعالى بو دنيا نى عالم اسباب ايتوب يعنى هر نرسه نى بر سبب ايله سببلمش اينوب خلق قيلمشدر .

بَلَدًا مِّنْ ذَاتِنَا تِلْكَ أَوَسْكِي يَغْمُورُ يَأْمُقُ أَيْلَهُ ، يَأْغْمُورُنْكَ يَاوُورِي بَلُوطُ بُولُوقِ
 يَلَهُ سَبِيلُنْمَشْدَرُ وَكَذَلِكَ آدَمُ بِاللَّارِيْنِكَ وَحَيَوَانَاتِنْكَ تَرْكَلِيكِنَه وَرَزَقِ لَرِيْنِكَ
 كِيلُورِيْنَه دَه اوزلرينىڭ شول يولدهغى اجتهادلرى وكسبلرى سبب ايتلمشدر .
 بونىڭ ايجوندىر كه (فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا

لَهُ الْآيَةَ) سورة عنكبوت ده (جناب حق طرفندن رزقنى طلب ايتوڭز؛ آڭا
 عبادت وشكر ايتوڭز) هم (وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ) جناب حقنىڭ فضلندن
 رزقنى طلب ايتوڭز) نظم جليللرى بيان بيورلمشدر . سورة جمعه ده .

درست الله تعالى (توڭل) ايله امر ايلامشدر ، لىكن توكل ايسه كسب نىڭ
 فرضيتينه منافي توڭلدر . زيرا توڭلدىن مراد هيچ بركسب ايتماينچه هر دائم
 مسجد و خانقه لرده او طروب ، كشى قولندهغى غه كوز توشروب طمع درياسينه
 چوموب دنيانى سوميم بو دنيا عمرلك توڭل ديمك توڭلدر .

شونىڭ ايجونىڭ پيغمبر صلى الله عليه وسلم (اِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَبْغِضُ

الصَّيْحَ الْفَارِغَ) ديوب ايتكان . معناسى : (درستلكده الله تعالى آچولانادر
 سلامت بولوب ده بوش يعنى اشسز و كسبمىز ياتقان كهمسهگه) ديمكدر .

دخى احاديث قدسيه دن برى بويله در (عَبْدِي حَرِيْكَ يَدِكَ اُنزِلْ

عَلَيْكَ الرِّزْقَ) معناسى : اى مينم قلم (بندهم) هر كى تىلدر قولكنى مين سڭا

رزق ايندر رمن) ديمكدر . دخى قرآن عظيمك (وَلَا تَنْسَ نَصِيْبَكَ مِنْ

الدُّنْيَا) ديمكدر . معناسى : (دنيا دن نصيڭنى اونو طماڭز) ديمكدر . درست

الله تعالى رزاق در ، بنده سينه هيچ بركسب سزده رزق و دولت بيورورگه قادر

ايمدوكننده هيچ شك وشبهه يوقدر . لكن يوقارى ده بيان اينلگانچه هر سبب ايله مسبب اولمشدر . مثلا بر كمسه نك بالاسى بولوغه آنك خانون آلمتى سببدر ، يوقسه الله تعالى آگا خانونسزده بالا پيرورگه قادردر ، بر كمسه الله تعالى نك شونسداى بلند قدرتينه ايمان ايتوب ده خانون آلمايينچه بالا ايمد ايتسه وصوراب يورسه بزلراوك شول كمسه نك عقلينه خلل كيلگاندر ديه حكم قيلور ايدك .

ايسته بنده نك رزقى اوزينك كسبى ايله در ، بو وجهله هر كمگه كسب فرضدر ، فرضلقينه نقلى دليل لر (فَاِتَّبِعُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ

وَأَشْكُرُوا لَهُ . وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ) آية جليله لريله (عِبْدِي

حَرِّكَ يَدَكَ أَنْزَلَ عَلَيْكَ الرِّزْقَ) حديث قدسي لر يدر .

دليل عقلى بو يله كيتورلور: كشى هيچده كسب ايتمز ايسه فقيرلك ومحتاجلق حالندن باشى چقماوى لازم كيلور؛ بو صورتله ياكشى دن طمع ايتنر ، ياكه كشى مالينه قزغوب حسد وسرقه كى گناه كباقرگه ، قرداش قبيله سينك وملتداش لر ينك ضررينه وانلرغه اذا وجفا قيلوغه شروع ايتنر ، بو جهتله كندوسى دنيا ده انواع خوارلىق وذلترلر دوچار اولاجى كى آخرتك دى الله تعالى عفو ايتمزسه انواع عذاب لرله مبتلا بولاچقدر . بناءً على هذا (الْفَقْرُ سَوَادُ الْوَجْهِ فِي الدَّارَيْنِ) عبارة جليله سى سويلانمشدر (فقيرلك ايكى دنيا ده يوز قاراليقى) ديمك بولور .

ياكه (مَنْ تَوَاضَعَ لِعَنِي لِأَجْلِ غَنَاهُ ذَهَبَ ثَلَاثًا دِينَهُ) حديث شريفينك مضمونى اوزره فقيرلك بايلرنى بايلغى ايجون تعظيم ايتدروب ديننك اوچسبن ايكى اولوشينك زواليه سبب بولور . بناءً على ذلك (بوكون اوله چك

میلانی، میلک بیل طوره چق کبی دنیانی قایغرتیق عمل و کسب ایتمک)
 نم ایچون تیوشلی اشلردنر.

الكسب اربعة انواع

یعنی کسب دورت نوعدر که آنلر: فرض، مستحب، مباح، حرام درلر.

فرض بولغان کسب: اوزینه هم باشقه چه نفقه سی واجب بولغان کسه لرگه رزقلانورغه کفایه قیلور قدر، اگر بورچی بولسه بورچین اوتار قدر طلب ایتو فرضدر، ترک ایتوچی الوغ گناهللی بولوب تیوشلی جزاسینی کوره چکدر؛ زیرا بو قدر کسب ننگ فرضلی یوقاروده غی دلیل لر ایله اثبات ایتلدیکی کبی، بو قدرده کسب ایلامزه نی درجه ذلت ده قالاچغی ده بیان قیلنمشدر.

مستحب بولغان کسب: ایزگی نیت ایله کفایت قدرندن آرتغنی طلب ایتودر. مثلا اوزیمه کفایت قدرندن آرتغنی ایله فقیر و محتاجلره یاردم ایتارم، مسجد و مدرسه لر بنا قیلورم، ایزگی وقف لر قیلورم، دین و ملت یولینه صرف ایتارم دیوب؛ نیت قیلوب آرتق کوچ و غیرت ایله بولسه ده مال طلب ایتو مستحب بولوب الله نی قدر نافله عبادت لردن افضل اولمقی مرویدر.

مباح بولغان کسب: حلال نعمتلر ایله نعمتلنو، حلال و کورکام کیوملر کیبو والله ننگ بیردکینه شکرانه ایله یاخشی آطلرغه او طرو نیتی ایله مستحب قدرندن آرتغین طلب ایتو مباح بولوب دخی دوستدر.

حرام بولغان کسب: ایزگی یوللرغه صرف ایتونی نیت قیلودن باشقه مجرد مالنی کوبایتو تفاخرلنو و تکبرلنو ایچون مال طلب قیلودر، بو ایسه مطلقا حرام بولوب الوغ جزاء و آفت لر کوروگه سببدر، (یمان بر صفة ننگ قوشلغانلقی ایچون) اما کسب فی نفسه امر مشروع و امر ممدوحدر.

اوشبو کورستلمش نوعلره مبنی اولاراق افندیمز صلی الله علیه و سلمدن

شول حدیث روایت قیلنمشدر: (مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا حَلَالًا تَعَفَّفَا عَنِ

الْمَسْئَلَةُ وَسَعِيًّا عَلَى عِيَالِهِ وَتَعَطُّفًا عَلَى جَارِهِ لَقِيَ اللَّهَ

كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا مُفَاخِرًا مُكَاثِرًا لَقِيَ اللَّهَ

وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ). حديث شريفناڭ حاصل معناسى بويلاه در: (بر كمسه

حلال بولغان دنيانى طلب قىلسه كشيمن صور اودن صاقلانو، نفقهسى واجب بولغان كمسه لى تريبه ايتو، تيره كورشيلرينه شفقت قىلو نيتيله، بوكسه قيامته الله تعالى گه بولقور، اوزىنىڭ يوزى آينىڭ اون دورتچى كېچهسى كى نورلى بولغانى حالده، بر كمسه دنيانى طلب قىلسه مجرد ماقتانو وكوبايو نيتيله، بوكسه قيامته الله تعالى گه بولقور، اللهنىڭ آچولانغانى حالده) ديمكىدر.

مقدمه دن فصل ثانى

افضل بولغان كسبلر دخى بر كسب كه باشلاوچىغه شروعدن قبل تيوشلى

شرطلرى بياننده

افضل بولغان كسبلردن ايكى برنجىسى ده تجارت يعنى صاتو آلو ايتمكىدر.

بوگا متعلق ادلة نقليله لوده كوب در. عقلى دليل ايسه؛ تجارت گه آرتق اهميت بيروب اشكه باشلاغان چيت قوم لردن برينى آلتغه كيتوروب، تجارتسز ياطا طورغان بر قوم ايله چاغشدروب قاراساق شونه كورلگان ايكى آرادىغى آيرمادركه بوگا هر كم مسلم بولور واوشانور.

تجارتنىڭ دنياده بوچخه آرتقى بولغان كى، ياخشى نيت هم صداقت ايله بولغانده يوم همشردده الوغ درجه لركه ايرشدرورگه الوغ بر سبب در، بونىڭ ايجوندر كه رسول اكرم ائفنديمىز حضرتلرى: (التاجر الصدوق

الامين يكشر مع النبئين والصدقين والشهداء) ديه بيورمشدر.

شرفی ننگ حاصل معناسی بویله در: (سودا سنده طوغری وخیانتسز چلی بولغان سوداگر قیامت کوننده پیغمبرلر، صدیق لر و شهیدلر ایله برکه قوباریلور) دیمکدر. بس بو وجهله بو قدر فضیلتلی و ثوابلی بر کسب فیلمق تیوشلیدر. لکن (یا معشر التجار ان البیعه یحضره اللغو

والخلف فشو بوه بالصدقه) حدیث شریفی اوزره سوداغه یالغان سوزلر، خیانه کبی حرام اشرا قاتشدردن صاقلانو برنجی شرطدر؛ حدیث شریفنگ حاصل معناسی بویله: (ای سوداگرلر گروهسی! صاتو آلوغه فائدهسز سوزلر ویمین لر کرور، بس سز آئی صدقه ایله قاتشدریگز) دیمکدر.

افضل بولغان کسبلردن ایکنچی سی زراعت یعنی ایگن ساچوب و آغاچلر اوطرتوب کسب ایتمکدر، بونگ فضیلتی حقنده حدیث شریف بویله در (ما من مسلم یغرس غرسا و یزرع زراعا فتاکل منه طیر او

انسان او بهیمه الا کان له صدقه) صحیح البخاری. حاصل معناسی بویله در: (قایو بر مسلمان کشی، آغاچ اوطرتوب و ایگن ایگوب حاصلندن قوش، یا که آدم، یا که حیوانات آشاسه اول کشیگه صدقه فضیلتی بولور دیمکدر.

افضل بولغان کسبلردن اوچنچی سی صناعت یعنی هر تورلی هنردر مثلا یازوچیلق، ساعتچیلک، ماشینچیلق نگو چیلک، کاوشچیلک کبی اشلردر؛ بونب ای اشرا پیغمبرلرده دخی بولمشدر، مثلا: آدم علیه السلام ایکمک اشی اشلامش، نوح علیه السلام بالطا اوستاسی بولمش، ابراهیم علیه السلام سودا قیلمش، ادريس علیه السلام نگوچی بولمش، داود علیه السلام تیمرچی بولمشدر.

بس بو وجهله تجارت، زراعت، صناعت ایگن افضل کسبلردن بولوب کم بولسه ده شونلردن برسی ایله کسبلانورسه الوغ اهرلی و نافله عبادات قیلمشلردن بولور.

هر کسبکه شروع دن قبل شول کسبکه دائر بولغان احکام شر

برنجی شرطلردندر، زیرا بلنگان کسه مقسد و حرام بولغان اشرا قاتشدنر
وکشی حقلری کرتوب، بتون مالین باجراتی و حرامغه آلماشدروب، دنیاده و آخرتده
کوب توری آفت و ذلتلره دوچار بولوی احتمالدر.

مقدمه دن فصل ثالث

تجارت و آنڭ شرطلرینی بیان

تجارت دیوب سودا قیلوغه ایتولور. یالگز صاونیمگنه (بیع) دیوب، صانوب
آلونی (شرا) دیوب، صانوپینڭ اوزینی (باع) ، آلوچینی (مشتری) دیوب
ایتورلر. صانولمش مال (مبیع) دیوب، مبیع برابرینه بیرلگان آلتون وکوش،
یا که بونلرنڭ تذکره لری بولغان بیلیت لر (ثمن) دیوب آنالادر.

بیع نڭ شرطلری اوشبولدر

۱) نچی: عقد یعنی آلم بیردم قیلشمق، یا که قولدن قولغه مبیعی و ثمنینی
بیرشمک.

۲) نچی: مبیع مال بولمق یعنی اشکه یاراقلی و قیمت ایاسی نرسه بولمق در،
بو جهته اشکه یاراقسز چرگان نرسه لرنی، اولاکسه وتیزاک کبی نجس نرسه لرنی،
بوغاز قانی کبی هیچ فائده سی بولماغان نرسه لرنی صاتمق باطلدر.

۳) نچی: مبیع ایله شرعا سودا درست بولمق یعنی حرام و مکروه بولمامق در،
بو جهته خنزیر و آنڭ اجزاسیله دخی خمر و باشقه ایسرتکچ نرسه لرایله سودا
درست توگلدر. دخی آدمڭ اجزاسیله سودا اصلا درست توگل، حرام و بیع باطلدر.

۴) نچی: باع مبیعی مشتریگه نزاعسز طابشر و غه قادر بولسون، بو جهته
هواده غی قوشنی، صوده غی بالقنی، صارق اوستوندگی یوننی، صغر جیلمنده گی
سوتنی صاتمق درست توگلدر، بیع فاسد و باطلدر.

۵) نچی: بیع ده شرط فاسد قوشماز سزلق در؛ مثلا باع فائده سیننه، یا که مشتری

بهره شرط قبلیسه بو شرط فاسد بولوب، بیعی دخی (بیع فاسد) ^{شدی، صدای}
 بیدر که
 ب اتالور.

بائع فائده سینه شرط قیلو صورتی بو طریقه در: مثلاً بر کشی آط صانار،
 بیرون وقت مشتری بوگا شول آطنی جیگارگه بیرو شرطی اوزرینه، بو بیع فاسد در.
 مشتری فائده سینه شرط قیلو صورتی بو طریقه در: مثلاً بر کمسه کیوملک آلور
 باغ شول کیومنی کیسوب، یا که نگوب بیرو شرطی ایله، بو دخی بیع فاسد در.
 باشقه چه شرطلر شول ایکی صورتی که قیاس ایله فاسد، یا که غیر فاسد اولدی یقی بلنور.

بیع فاسد ننگ حکمی

بیع فاسد واقع بولغانده شول بیع ننگ بوزلووی یعنی مبیع و ثمن ننگ
 فایتار لولری واجب بولور، شرط قیاسی طرفده بولسه، اوْلا شول طرف ننگ
 یعنی بوزمقی واجب در، اگر بوز ما یچه بائع ننگ رضاسیله مشتری مبیعی
 آلسه ملک خبیث ایله شول مبیع غه مالک بولوب، مبیع ننگ مثلینی یا که قیمتینی
 تولهر، وقت عقدده آتالغان ثمنی تولاو لازم بولماس؛ مشتری شول نرسه ایله
 فائده حاصل ایتسه آنی اوز فائده سینه طوتوی درست بولماس، صدقه قیلمقی
 واجب بولور، اما بائع ایچون بولای توکلدر، اول آتالغان ثمنی تلاسه نیشلر، فائده
 حاصل ایتسه فائده سی هم حلال بولور. (بو مسئله ننگ صورتی نیچک؟ بیان قیلگن) (۲)

مقدمه دن فصل رابع

صحیح بولغان بیع ننگ نوعلرینی بیان

آنلر: نقد، نسیئه، مراجه، تولیه، مبادلہ، بیع سلم، بیع من یزید، بیع
 موقوف، بیع شرکت و اجاره در.

نقد: حاضر آقچه غه صانودر، نسیئه: کونارگه صانودر؛ تیوشلی شرطلریله

بیان ایتلورلر.

(۲) شول روشجه سؤال ایتلگن هرلده معلم افندی شاکر دلردن بیک آچق ایتدوب صورتی مسئله قیلدور.
 بولدر آلتازر ایسه اوزی صورتی مسئله سین کورستور.

مراجعة: آغان بهاغه بر مقدار فائده تعیین قیلوب، (تولیه) دیو صاتمقدر؛ خیانه ویالغان فاتشدرماو شرطی ایله هر ایکسی درستدر، مبادلہ: سودا وکسب طریقی ایله بر مالنی ایکچی مال برابرینه آلماشدرودر، شرط فاسد قوشلماغان صورتده، شرعا درستدر.

بیع سلم: ثمننی حاضر آلوب، ممیعنی سوگره طابشر اچق بولودرکه تبوشلی شرطریله آئنده بیان اینتلور.

بیع من یزید: کوب کشی آراسندن کم بها آرتدرسه شوگا صاتامن دیوب صاتودر، بوده شرعا درستدر.

بیع موقوف: بر کشی ایکچی کشینک مالین آنک رخصتندن باشقه صاتویدر، بوده شرعا درست. بونده حکم شولدرکه؛ بلگانندن سوگره مال ایاسی راضی بولسه صاتو درست بولور، راضی بولماسه بیع فاسد بولور.

بیع شرکت: یعنی اورتاق بولوب سودا قیلودرکه شرعاً درستدر؛ لکن آنک بر قدر نوعلری باردرکه آنلرنی ده بلمک لازم. آنلر: اؤلا شرکت ایکی تورلی بولوب بری (شرکت ملک) وبری (شرکت عقود) دیه تسمیه اینتیله در. ایکی کمسه بر نرسهنی وارث بولوب آلورلر، یا که صاتوب آلورلر، بو ایسه (شرکت ملک) دیوب آتالادر، بو شریکلردن برسی آخیرینک الوشنده امرندن باشقه تصرف قیلووی درست توکلدر. (صورة مسئله نیچک؟)

شرکت عقود: دورت تورلیدرکه آنلر: (شرکت معاوضه، شرکت عنان، شرکت صنائع، شرکت وجوه) در.

شرکت معاوضه: حر، عاقل، بالغ بولغان ایکی مساماننک مالده، تصرفده هم دینده برابر شریک بولوب اش قیلولریدر.

شرکت عنان: ایکی کمسهنک مال قوشوب شریک بولوب اش قیلولریدرکه گرچه برینک مالی کوب، آخیرینک آزرارق بولسهده، یا که برینه فائده آرتقراف بولوب دیگرینه آندن کیمراک بولسهده شرعا درستدر (مسئله؟)

صناعات: ایکی هنر ایاسینڭ شول هنرلریله اورتاق بولوب اش
 یئدرکه شرعا درستدر. ایکی تگوچینڭ، ایکی بویاوچینڭ، ایکی تیمرچینڭ
 اورتاق بولوب اش کوردلری شرکت صناعات نامنده بولادر.

شرکت وجوه: شریکلرنڭ ماللری بولمايیچه باری انابت و آبروی ایله
 مانوب آلوب کسب ایتولری بو نوعدن در (صورة مسئله؟)
 اجاره: بئرنسهنڭ ذاتی ساتولماس، بلکه آندن حاصل بولغان فائده نیگنه
 مانودر، بوده شرعا درستدر، جمیع شرطلریله مقدمه نڭ تمه سنه بیان ایتلور.

مقدمه دن فصل خامس

نسیئنه و آنڭ شرطلرینی بیان

مالنی حاضر بیروب ثمننی سوڭره آلو نسیئنه نامنه درکه شرطلری بولردر:
 بریسی: ثمن تولوونی معین بولغان بر وقت غه تعیین قیلودر، معین
 بولماغان وقتغه تعیین ایتلسه درست توڭلدر، مثلا قار یاوغاچ، آشلق یتوشکاچ،
 دیه وقت تعیین قیلسلر، بونده نسیئنه نڭ شرطی طابولماغان بولادر.

ایکینچیس: نسیئنه ده مبیع برابرینه شول مبیع نڭ مثلی، یا که جنسداشی
 بیلرورکه شرط ایتلماس! زیرا بو وقتده رباء نساء طابولادر، بو ایسه شرعاً حرامدر.
 مثلاً: اون پوط آرشنی بر مقدار سوڭره معین بر وقتده اون پوط آرش آلو
 شرطیله بیرسه بو درست توڭلدر، رباء نساءدر، چونکه مبیع جنسی و مثلی برابرینه
 بولدی. یا ایسه اون پوط آرشنی اون پوط بغدادی برابرینه نسیئنه قیلسه ده بوده
 درست بولماز، زیرا بوندک مبیع جنسی برابرینه بولماسه ده قفرده مثلی برابرینه
 نسیئنه قیلنمشدر، بغدادی ایله آرش کیراک ورنک و کیراک کیمه تشبیه اش درلر
 باشقهچه ده بو طوغریک صورة مسئله لرینی قیلوب قاراگز!

رباء

درهم ربا یا کله الرجل وهو يعلم اشد من ستة وثلاثين

زنیة) حدیث شریفی دخی (وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا)

کریسدر ننگ منادی اوزره ربا اشد حرام وگناه کبیره دندور. حدیث شریف

حاصل معناسی بویله در: (ربادن بولغان بر درهم که، آدم آنی بله طوروب
 أشار، اوطوز آلتی زئادن یمانرا قدر) دیمک اولور.
 رباء نساء، رباء فضل دیمکه ربا ایکی قسم بولادر؛ رباء نساء نرسه ایدیکلی
 معلوم بولدی. رباء فضل بر نرسنی اوز مثلینه برسی آرتق بولمغه صانودر. مثلا:
 اون پوط بغدادی فی اون بر پوط بغدادی برابرینه بیرو کبی، نسیئه بولماسه ده.
 اما نسیئه بولماینچه بیرلگانک مبیع ننگ جنسی بولماز ایسه اول وقت بر طرفی
 آرتق بولسه ده درستدر، ربادن بولماز، چونکه رباء فضل ننگ طابلووی ایچون
 مالننگ جنسد اش هم قدرده بر طرفی آرتق بولمقی شرطدر، سو جهتله اون
 پوط آرشنی اون بر پوط یا که آرتغراق، صولی برابرینه بیرو درست بولادر،
 زیرا آرش ایله صولی جنسد اش توگلد رلر. جنسد اش بولغان نرسه ده یاخشیلق
 ناچارلق اعتبار ایتلماز، بناء علی هذا بش پوط یاخشی آریانی آلتی پوط ناچار
 آریاغه صانو درست توگلد ر. هکذا جنسد اش نرسه لرنی مثلی برابرینه صانشقانک
 بر طرفی آرتق بولماسه درستدر، ربادن بولماز اما نسیئه قبلغانک آرتق بولماسه ده
 رباء نساء هم حرام بولور.

قرض

بر نرسه ننگ مثلین آلمتیجی بولوب بر کشی که کوتار که بیرگانده وقت تعیین
 ایتلمزسه بو اش (قرض) نامنک بولوب شرعا درستدر، وقت تعیین ایتلمسه
 نسیه که صانو به لغانلقدن رباء نساء متصور بولوب درست بولماز. و اگر مسلمانه
 یارده ایمک نیتیه بولسه صدقه نافله دن افضل بولغان عبادتن معبود بر عملدر.
 وزنی هم کیلی نرسه لرده هم تفاوتی بولماغان صانلی نرسه لرده قرض درست
 بولادر؛ بس یمورقه کبی لرده صان برله ده قرض جائزدر.

قرضه آلچی کسه مدیون دیوب آنالادر. قرضه بیروچی کسه قرض
 آرقاسنک مدیوندن هیچ بر وجهله فائده لنوی درست بولماز ربا حکمنک بولور.

معلم مديون باشقه وقتده بولماغان قائم لر ينى تيكرسه قرض ايچون صانالوب
 نؤه بولور. قرضده مدت اولمديغندن بيروچي كشي قاي وقتده بولسه ده
 مديوندن صوراب آلورغه حقيقي، اوشنداق مديونگه صوران و قئنده تولاي
 لازمدر. اما نسيئه بولاي توگلدنر، اگر مدت طولارغه بر ايكي گنه كون بولسه ده
 همانك مديون استاسه بيرمي وتولامي طورورغه قادردر. (صورة مسئله سي؟)
 مگر مديون مدت طولغانچي وفات ايتسه مدت ساقط بولوب، بيروچي كمسه
 استاگان وقتده وارث لرندن صورارغه قادر بولور.

مقدمه دن فصل سادس

بيع سلم بياننده در

ثمننى حاضر بيروپ مبيعنى بر مدت سوگره آلو (بيع سلم) نامنده بولوب
 تپوشلى شرطلرينه طوغرى كيلورسه شرعا درستدر.

۱ — مبيع نك نرسه ايدوكينى، صفتينى هم مقدارينى نزاع بولماسلف ايتوب
 بيان قيلمق.

۲ — مبيع برابرينه بيروله طورغان ثمن نك مقدارينى بيان قيلمق.

۳ — مبيعنى طابشرو وقتين بيان قيلمق هم نسيئه ده كى كى معين بر
 وقتغه تعيين قيلمق.

۴ — اگر مبيع آغر بر نرسه بولسه طابشرو اورنينى بيان قيلمق.

۵ — وقت عقدن تسليم وقتينه قدر مبيع حاضر بولمق.

۶ — ثمننى شول مجلسده قبض قيلمقدر.

۷ — بائع نك ثمن بدلينه، يا ايسه مشتري نك مبيع بدلينه ايكنچي بر
 نرسه نى آلا وچيلقلرى شرطدر. پس شول يدى شرطيله بيع سلم جافز بولور.

سلم نك آزمىنى بر آي در، بعضيلر اوچ كون ديوب ده ايتمشلدر. سلم ده
 مدت طولغانچي بائع وفات ايتسه مدت ساقط بولوب، مشتري استاسه، وارث لر نك
 قالغان مالدن حاضر طابشرمقلرى لازمدر.

اگر عقد مجلسنك ثمننى قبض قيلماسلر، شول حالك آيرلسلر، سلم فاسد

بولور. ابللی صوملت نرسده سلم ایتوب شول مجلسک اوطوز صومین
قالغان یکر می صومینی ایکنجی وقت بیراچک بولوب آیوراسه لر، بیرلگان اوط
صومنده سلم بولور، قالغاننده سلم بولماز.
شونده بیان ایتلگان یدی شرطه طوغری کیلماگان مسئله لر بیع سلم دن
بولمازلر. (معلم افندی بو طوغری ینده کوب تورلی صورت مسئله لر کورساتور...).

مقدمه دن فصل سابع

تجارت که دائر احکام شرعیه بیانده

آنلر: خیار شرط، خیار رؤیة، خیار عیب، خیار تعیین هم اقاله در.

خیار شرط:

بیع ده بائع، یا ایسه مشتری، یا که هر ایکای اوج کونگه، یا کیمگه شول
بیع ده اختیار شرط قیلسه لر شرعا جائز بولوب (خیار شرط) دیه آنالور. شول
مدت ایچنده بیعی بوزغان کشی ایبد اشینه بلدرمک کیراک، اگر بلدرماسه
مدت اونگان بولسه رضاسی ثابت بولور. اختیار بائع طرفنده بولسه مال هنوز
بائع ملکنده بولور، گرچه مشتری قبض قیلغان بولسه ده، بو وجهله مذکور مدته
مال مشتری قولنده هلاک بولسه آنالغان ثمن معتبر بولماس، مشتری یالگز قیمتینی
تولار، اگر اختیار مشتری طرفنده بولسه بو وقت بائع ملکندن چقار مشتری
ملکینه کرمای طورور، شولوق مال مشتری قولنده هلاک بولسه آنالغان ثمنی
تولوی لازم بولور، قیمتینی گنه توگل. (صورة مسئله نیچک؟)

خیار رؤیة:

بر مالنی کورمایچه تل برله یا که اشاره برله بیان قیلنوینه فاراب آلاچ
کورگاننک صوگنده مشتری شول بیعی بوزارغه اختیار لیدر، گرچه مبیع ده عیب
بولماسه ده، بو (خیار الرؤیة) دیوب آنالادر. اما نرسه خواجه سی اوز نرسه سینی
کورمای ساتسه ده کوروب ساتقان حکمنده در، بائع غه خیار رؤیة بولماز، اگر بائع
مبیعی مشتریگه کیتوروب بیرسه مشتری رد قیلماز. ایمدی بو وقتله ده رد قیلماق

مقد قبلغان اورنغه شول مبيعنى ايلتوب بائع غه طابشرمقى لازم بولور.
(مسئله نېچك؟)

اوزرنده اختيار بولغان كهمسه كور ووندىن قبل شول مالنى ايكنچى بر كهمسه گه
مانوى درستدر، لکن بو آلوچيغه اختيار بولماز. رؤيه ده مقصود يرين كورو
مغبردر، بو جهتله بر كهمسه بر مالنى آلغانك مقصود يرينى كورگان بولسه، باشقه
يرلرنى كورمگان بولسه ده آگا اختيار بولماز؛ اوشنداق بر كهمسه آلا طورغان
مالينك مقصود يرينى كورمگان بولسه گر چه باشقه يرلرنى كورگان بولسه ده آگا اختيار
بولور. (بو مسئله لرنك صورتى نېچك؟)

خيار عيب :

مشرى آلغان مالندن بائعه وقتك بولغان بر عيبنى طابسه، آلغان وقتك
بلمگان بولسه شول مالنى قايتاروغه اختياري باردر، بونى (خيار عيب) ديورلر.
اگر عيبنى بلمگان دن سوگرده شول مالده عادتجه تصرف قيلسه اول وقتك راضى
بولغان بولور، قايتارو اختياري بتار. اما اوز قولنده عيبلنگاندىن سوگره غنه
بائع وقتك بولغان عيبنى ظاهر بولسه بو وقت قايتاروغه اختياري بولماسه ده
نقصانينى بائعدىن آلورغه، ياكه عيبنى ايچون بهاسينى كيموتدررگه اختياري بولور.
طعام آلوب آشاغانك سوگنده عيب قديمينه مطلع بولسه امام اعظم قاشنده
تولتورگه ده اختياري بولماز، اما امام محمد قاشنده اختياري بولور.

خيار تعيين :

ايكى يا اوچ دانه نرسه دن برسيني اوچ كور ايچنك خوشلاب آلمق ايچون
اختيار شرط قيلودر، شرعا درست بولوب بوگا (خيار تعيين) نامى بيرلشدر.

بونده شرطلرى شونلردر :

- ۱ — هر قايسينك بهالرى اتالغان بولسون.
  - ۲ — سايلاناچق نرسه اوچدن آرتق بولماسون.
  - ۳ — آرادن برسيني بيلگيلاوشول اوچ كون ايچنده بولسون.
- (صورة مسئله نېچك؟)

اقاله

قِيَان يیعنی قایتارشقیق بوزشقیق اقاله نامنده در. بائع ومشترینک رضالقریب حاصل بولور، بائع ثمن نك مثلینی هم بتونلاینی، مشتری دخی مبیع نك اوزینی قایتارشقیق شرتدر؛ اگر مبیع کیموگان بولسه قالغان قدرنده ده جائز بولور؛ اما آرتدروب بیرمکی یا که مبیع بتون حالنک ثمننی کیموتوب آلمقی اصلا درست بولماز. اگر اقاله مسلمان آدمنك اوتنوی بوینچه هم آنی قزغانغانلقدن بولورسه بو وقت (مَنْ اَقَالَ مُسْلِمًا بِبِعْتِهِ اَقَالَ اللهُ تَعَالَى عَشْرَةَ

يَوْمِ الْقِيَامَةِ) حدیث شریفینك مفادینچه اقاله ایتوچی الوغ اجرلر ایله مأجور بولاچقدر. حاصل معناسی بویله در: (برکمهسه مسلمان آدمنك بیعیسینی قایتارسه الله تعالی قیامت کوننده اول بندهنك گناهلرینی یارلار) دیمکدر.

مقدمه نك تتمه سی

اجاره ویبوع مکروهه بیاننده

اجاره: برنرسه نك فائده سین صا تودر که شرعا درست بولمقینه رعایه سی لازم بولغان شرطلری باردر، اگر شول شرطلرغه طوغری کیلمز ایسه اجاره صحیح بولماز. اجارهنك مثالی خانه نی ایچنک طورورغه، کیوم فی کیوب فائده لنورگه، قورالنی استعمال ایتوب فائده سین کورورگه بیرو کبی در.

اجاره ده رعایه سی لازم بولغان شرطلر:

۱ — اجاره گه بیرلگان نرسه نك فائده سی معلوم بولو.

۲ — فائده لنو مدتین بیان ایتو. (مثالی فی کبی ؟)

۳ — فائده برابرینه قویلغان اجره معلوم بولو.

۴ — اجره، مقصود بولغان هم نرسه نك عرفده بولغان فائده سی ایچون بیرلسون!

۵ — اجره اجاره گه بیرلگان نرسه نك اوزندن حاصل بولغان نرسه بولووی

شرط ایتلماسین!

— بر نرسه نڭ ذاتى اجاره گه آلنماز سزلق .

اجاره گه دائر مسئله لر

برنجى : شول صاندى نڭ ايچنك بولغان نرسه نى اوج آى فائىدلى نورگه سيگا اون صوم برابرينه بيردم ديگياج ، صاندى قده نرسه اولدى يغينى بلمدىكى حالده ايتولمىش كمسه راضى بولوب آلسه ده بواجاره شرعا فاسد بولادر ، زيرا بونده صاندى قده نى نرسه نڭ ذاتى ده جنسى ده بيان ايتلمىدىكى ندىن . برنجى شرطابولمادى ، اگر بر نرسه نڭ جنسى گنه بيان ايتلسه ده آنڭ فائىدى بيان ايتلگن بولادر ، مثلا شول آطنى اجاره گه بيردم ديوكى ، زيرا معلوم كه آطنڭ فائىده سى جيگور ، ولو بوسى ايتلماگان بولسه ده اجاره نڭ شرطى طابولغان بولور .

ايكچى : مين سيگا شول آطنى مجرد سرايگده طوتو ايچون ، ياكه شول كيومنى خانه گده آلوب طورو ايچون بش صوم برابرينه فلانچه مدتكه بيردم ديسه هم آلوچى قبول ايتوب آلسه بوده اجاره دن بولماز ، زيرا بونده دورتچى شرطابولمادى ، آطنڭ فائىده سى جيگو ، كيوم نڭ فائىده سى كيودر كه سرايىك طوتو ، خانه ده آلوب طورو ايچون گنه اجاره بيرو لازم بولماز .

اوچنچى : مين سيني بر آى غه كيوم نڭوب طورورغه ياللادم ، خدمت حقاڭ اوزگا اوج كيوم نڭوڭ بولور ديسه ، ياكه مين سيني شول يكرمى ايكه كنى كوتاروب ايلتمك ايچون ياللادم ، شونلردن ايكيسى برابرنده ديسه بوده صحى بولغان اجاره دن سانالماز ، بشنچى شرطنڭ طابولمادى ايچون .

دورتچى : مين سيگا شول قويلرني بيردم اوستىدىن يونلرن آلوب فائىده لنورگه ، ياكه شول بولوننى بيردم بچانين جابوب آلورغه ، ياكه شول كولنى بيردم بالقلىرين طوتوب فائىدلى نورگه ديسه بواجاره ده صحى بولماز ، بونك اجاره گه بيرلگن نرسه لرنڭ ذاتى آلندقى جهندن آلتنچى شرطابولماغان بولادر . ايمدى بوند اى طوغريلر ده بو طريقه تجويز ممكن :

مثلا معين مقدار بر بولوننى معين مقدار طورورغه ياكه شونك ياتورغه بيورور ، شونده بولغان بچاننى آلوچيغه مباح ايتهر ، كولنى دى قوينوب فائىده لنو

ایچون پیروور بالقلمنی مباح ایتهر ایشته شول طریقه تجویز ممکن اولور

بیع ده مکروه بولغان اشلر :

۱ — جمعه کون اوّلگی اذان قیلنغاچ ایتلگان سودا.

۲ — نجش یعنی مشتری نی قزقدرو ایچون اوچنچی آدمنگ کیلوب بها آرتدروی.

۳ — بائع مبیعی آنده بولماغان صفتلر ایله ماقناوی.

۴ — بائع و مشتری کیلشکان دن سوگره اوچنچی آدم کیلوب مین اوچسزراق صاتم، یا که مین قیمتراك آلام دیوب عقینی بوزمقی در.

۵ — احتکار یعنی بار آشلقنی جیوب بها کوتارلسون ایچون صانهای طورودر (اوز زراعتندن حاصل بولغان آشلقنی صاقلاوده گناه یوقدر).

۶ — آچلق و قتلرنده اوز یرکده محتاجلر بولا طوروب آشلقنی یاغاغه صاتودر.

۷ — اگر شهر خلقینه یا که بازار بهاسینی بلهای آلد انوب صاتوچینک اوزینه ضرر کیلوردای بولسه چیتدن کیله طورغان آشلقلرنی قارش باروب آلودر. بس شول اشلر جمله سی مکروه عمللردن بولوب بیعی بوزوشاسه لر گناهی بولورلر.

مقاله اولی نکاح بیاننده

بو دخی مقدمه کبی یدی فصلنی متضمن در

فصل اول

نکاح و آنک عقلاً و نقلاً تیوشلی بر اش اولدیغینی بیان.

نکاحنک لسان شرعاً معناسی (عقد خاص موضوع محل الوطی) درکه خاص

بولغان بر عقد درکه، آنک سبیلی وطی حلال اولور دپمکدر.

دین و دنیا مصاحت لرینی دخی اللهنک قللرینی و رسول اللهنک امتینی

(۲) معلم افتدی بونده شول روشقه کوب تورنی مثالله کیتروب شرطلرغه طوغری کیلوب کیلمدیکنی

شاگردلردن صوراب اچاره مسئله لرینی آنگلاتورا

یتو کبی بر طاقم سبیلرنی مشتمل بولد یغندن عقلاده تیوشلی بر اشدر.
 (فَانْكُحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنِي وَثُلثَ وَرُبَاعًا) آیه
 کریمه سینه دخی (تَنَّاكُحُوا، تَوَالِدُوا، تَكْتَرُوا فَاِنِّي اُبَاهِي بِكُمْ الْاُمَّمَ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ (۱)) دخی (النِّكَاحُ سُنَّتِي فَمِنْ رَغِبٍ (۲) عَنْ سُنَّتِي
 فَلَيْسَ مِنِّي) حدیث شریفلرینه بناءً شرعاً دخی تیوشلی و امر ممدوح در.
 اگر شهوت غالب بولوب، حرام غه توشمک خوفي بولسه اول وقت نکاح
 واجب بولور. اما خاتون حقین ادا قیلو دن قورقسه، یا که ظلم قیلماق خوفي بولسه
 اول وقت نکاح مکروه بولور.

مقاله اولی دن فصل ثانی

محرمات فی النکاح = یعنی نکاحی حرام بولغانلرنی بیان

برینک آخرینه نکاحی حرام کسهلر یکر می بردرکه ییسی نسباً یعنی نسل
 وقرند اشلق سبیلی بولورلر، ییسی رضاعاً یعنی چیت خاتوننک سوتین
 ایمو سبیلی حرام بولورلر، دورتسی مصاهرة قاینشلق سبیلی حرام بولورلر،
 ایکسی جمعا، بری ده کفرا حرام بولورلر.

(۱) بعضیلر «بکم» دیوب اوقد قلری کبی «بکم» دیوب اوقیانلرده باردور.

اول وقتده املرنک کو بلگی ایله معناسنده بولادر. لکن «بکم» دیوب اوقو
 شائع و مقبولره کدر.

(۲) رغبة کلمه سی (عن) ایله استعمال ایتولسه، یوز دوندر و، اعراض ایتو
 معناسنده بولوب، (فی) ایله استعمال ایتولسه، فزغو، میل ایتو معناسندادر.

نسبا حرام بولغان یدی کەسەلەر بونلردرکە شوگا دلیل بولغان آیتە کریه

تفسیرنەك جملەسى کورسانولە در . (سورە نساء)

أَسْتَعِينُ بِاللَّهِ : حَرِمَتْ عَلَيْكُمْ عُنَى سَرْزَنگ اوزو یگزرگە حرام قیلیندی :

۱- أَمَهْتِكُمْ اوز آنالریگزر !

۲- وَبَنَاتِكُمْ دخی اوز قزلریگزر !

۳- وَأَخْوَاتِكُمْ وقز قزنداشلریگزر !

۴- وَعَمَّاتِكُمْ وآنالگزايله برطوغمه قز قزنداشلریگزر !

۵- وَخَالَاتِكُمْ وآنالگزايله برطوغمه قز قزنداشلریگزر !

۶- وَبَنَاتُ الْأَخِ دخی ابر قزنداشیگزننگ قزلری !

۷- وَبَنَاتُ الْأُخْتِ دخی قز قزنداشیگزننگ قزلری دیمکدر .

رضاعاً حرام بولغانلری

۸- وَأَمَهْتِكُمُ اللَّائِي أَرْضَعْنَكُمْ دخی سرگە سوت ایمیزگان آنالریگزر

حرام بولدی .

۹- وَأَخْوَاتِكُم مِّن الرِّضَاعَةِ دخی ایمودن بولغان قز قزنداشلریگزر

حرام بولدی دیمکدر .

رضاعاً دخی : بنت، عمه، خاله، بنت اخ، بنت اخت حرام بولمقله مجموعسى

دخی یدی بولور .

مصاهرة یعنی قاینشلق سببلى حرام بولغان دورنيسى :

۱- ام زوجته - یعنی خاتونیننگ آناسى ، کبراک خاتونغه وصول بولسون

و کبراک بولماسون .

۲ — بنت زوجته - یعنی خاتونینک قزی، اگر خاتونغه وصول بولغان بولسه؛
 اما وصول بولماغان بولسه اول وقت آناسینی طلاق ایتوب قزینی آلسه ده
 جافز بولور .

۳ — حلیة ابنه - یعنی صلبی اوغلینک خاتونیدر .

۴ — منکوحه ایبه - یعنی آناسینک نکاحلمشی حرام بولور . حاصل کلام
 اوگای آناسی، کیراک آناسی آتی وطی قیلغان بولسون، کیراک بولماسون .
 جمعا حرام بولغان ایکسی :

۱ — جمع بین الاختین - یعنی برسین ایر، ایکنچیسین خاتون فرض قیلوب
 قاراغانده آرالارنک نکاح صحیح حاصل بولماز ایکی قز قزنداشنی جمع حرام در .
 ۲ — الزیادة علی الاربع - یعنی دورت اوستینه ینه آرتدرو حرام در،
 کم فی بولسه ده .

کفرا بولغانی

مؤمن ایله کتابیدن غیر خاتوندر، آنلرنی نکاح صحیح بولماز .

یوقاری باغی آیه کریمه نك آخری بولغان (وامهات نسائکم وربائبکم

اللاتی فی حجورکم من نسائکم اللاتی دخلتم بهن فان لم تکنوا

دخلتم بهن فلا جناح علیکم وھلائل ابنائکم الذین من اصلابکم

وان تجمعوا بین الاختین الا ما قد سلف ان الله کان غفوراً

رحیمًا) قول شریفلر ایله شول کورستدیکمز کیمسه لر نك نکاحلری حراملقلری
 بیان ایتلمشدر .

دخی :

اوزی ایله زنا تیلغان، یا که شهوت ایله فرجین کورگان بر خاتوننک قزینی

وآناسىنى نكاح حرام بولور. اوشنداق بىر خاتون بىر ايرنى شهوت ايله
 ايل ايرنىڭ آناسى هم اوغلى بوخاتونغه حرام بولور. وبو شهوت ايله طوتمو
 سببلى بولغان حراملىق ياڭلىش لىق ايله طوتقانده حاصل بولور، مثلا بىر خاتون
 يوقو آراسىندە ياڭلىش ايرىنىڭ اوغلىنى شهوت ايله طوتسه ايرىنە حرام بولوب
 آورلور، يا كە اير؛ خاتونى فرض قىلوب كىلىنىنى شهوت ايله طوتسه كىلىنى
 اوغلىنە حرام بولور.

مقاله اولى دن فصل ثالث

رضاع بيانده:

رضاع لغتده صور مقدر، شرىعتده مدت مخصوصده يعنى بالاغه ايكى ياش
 يارم اولمىقى حالده بىر خاتوننى ولو بىر كره گنه بولسون ايموب آندە حرمة
 رضاعيه وآنالىق ثابت بولمىقىدر، شول مدت ايجىنك بىر بالا بىر خاتوننىڭ سوتىن
 ايمسه (يَحْرُمُ مِنَ الرِّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ الْوَلَادَةِ) حديث شريفنىڭ
 مفهومىچە نسبا بولغان صورتنە حرام بولاچق كىسەلر جملەسى حرام بولوب آورلورلر،
 بىرىنىڭ آخىرىنە نكاحى صحىح بولماز.

رضاع ايمسه شرىعتە اسلامىيەدە درست بولوب، قبل الاسلام دخى عربلر آراسىندە
 شايع بولغان عادتلردىن. لىكن كوركام خلقلى خاتوننى اختيار قىلو تىوشىلدىر.

رضاع غە دائىر بىر قدر مسائل

۱ — بىر خاتون ايكى ياش يارم دن كىم بىر قىز بالانى ياڭلىشقىنە بولسەدە
 ايمزگان بولسە شول قىزنى اوسكاندىن سوڭرە ايمزگان خاتوننىڭ ايرىنە نكاح
 درست توڭل (نى ايجون؟) اوشنداق شول خاتون شول قىزنى اوزىنىڭ اوغلىنە
 آلوب كىلون ايتووى درست توڭل (نى ايجون؟) دخى شول خاتوننىڭ انسىنەدە
 شول ايمگان قىزنى نكاحلاو درست توڭل (نى ايجون؟) (۱).

(۱) بس معلم افندى بونده شول طريقە مسئلەلر كىتوروب نى ايجون عدم
 جوازن شاكردلردن ايتىروب آنلارنىڭ ذهنلرىنى اوتكارور!

ب — بر خاتون رضاع مدتک اوزىنىڭ سوتىنى صاوبوب طعامغه قوشوب
ئانسه امام اعظم فاشنده حرمة رضاعيه ثابت بولماز.

ج — اگر رضاع مدتده سوتنى صیوق نرسه گه قوشوب بىرسه غلبه اعتبار
قىلنور، سوت غالب بولسه حرمة رضاعيه ثابت بولور، غالب بولماسه حرمة رضاعيه
ثابت بولماز.

د — اگر رضاع مدتده بر بالاغه ايکى خاتوننىڭ سوتى قوشلوب اچرتلسه،
امام اعظم ايله امام ابو يوسف فاشنده قايسى خاتوننىڭ سوتى غالب بولسه تحريم
اول خاتون سوتينه متعلق بولور، اما امام محمد فاشنده هر ايکسىنىڭ سوتينه
تحريم متعلق بولور.

مقاله اولى دن فصل رابع

نکاحنىڭ شرطلرىنى بيان:

نکاحلىرى بر برينه درست بولماغافلر (محرم) ديوب، نکاحلىرى درست
بولغانلر (نا محرم) ديوب آنالادر، ايمدى نکاحلىرى درست بولغان كمسەلرنىڭ
آرالرنده نكاح حاصل بولمىقى ودرستلىكى ايچون بش شرطى باردر آنلر: عقد،
حضور شاهدين، رضا^۳ طرفين، مهر، كفاؤت در. شول بش شرطنى برام برام
۲ ۳ ۴ ۵
بيان ايتەلم:

۱ — عقد:

ايجاب و قبول ايله يعنى كياوو قىزنىڭ، ياكە وكىل لرىنىڭ آلدىم بىردىم قىلمقلىرى
ايله طابولا طورغان اشدر، متعاقدىن يعنى عقد قىلو چىلرنىڭ اۆلگسىنىڭ سوزى
ايجاب، ايكنچىسىنىڭ سوزى قبول ديوب آنالادر.

بو ايجاب قبول لفظلرنىڭ هر ايكىسى اونكان زمانغه دلالت قىلا طورغان
سوزلردىن بولورغه كىراك، يا ايسه برسى اونكان زمانغه دلالت قىلا طورغان،
ايكنچىسى امر لفظلردىن بولسده عقد بولور. مثاللىرى: مین سىنىڭ قىزىنى جفتلىنىم
ديگاندە قىزنىڭ آتاسى سىگنا قىزىنى جفتلىنىدىم، ياكە برسى مىگنا قىزىنى جفتلىنىم

دیگانه قز آتاسی جفتلندردم دیوب جواب بیرسه ایجاب قبول تمام
 اما قزکنی میگا جفتلندورسک دیگانه قز آتاسی جفتلندردمن دیوب جواب بیرسه
 عقد بولمیدر، زیرا بونلر اونکان زمانغه دلالت قیلا طورغان سوزلردن توگلدنر.
 نکاح عقدنده ایجاب قبول لفظلرینه: تزوج، هدیه، خاتونلق، نکاح، جفتلیک
 کبی سوزلردن قایسی استعمال قیانسده درست بولادر. (مثاللرینی کورسانکز!)
 کیا وایله کیلن مجلس عقدده هر ایکیسی حاضر بولسه لر اشارت برله تعیین
 ایتلسه ده عقد درست بولور، اگر آنلر حاضر بولماینچه وکیل وولیلر یکنه بولورسه
 اول وقت هر ایکیسینک اسملریله بلدرمک اگر اسملری ایله ده بلنمسدای بولسه
 آتا و بابالرینی ذکر ایله بلنرمک لازم بولور.

صورة عقد: مثلا کریم آغا سین اوزکنک قزک زیتونه فی ایلی صوم مهر
 برابرینه عبد الله عبد الرحمن اوغلینه حلال خاتونلقغه وکاله وولایه قبول قیلوب
 بیردگمی؟ سین کم عبد الرحمن آغا اوزکنک اوغلک عبد الله غه کریم قزی زیتونه فی
 ایلی صوم مهر برابرینه حلال خاتونلقغه وکاله وولایه قبول قیلوب آلدگمی؟
 دیگانه هر ایکیسی بیردم آلم دیسه لر عقد نکاح تمام بولور. (اگر باشقه شرطلری ده
 طابولغان بولسه) خطبه شرط ایماز، لکن عقدنک خطبه سوکنده بولمقی سنت هم
 ادبکه غایت موافق بر اشدر.

۲ - حضور شاهدین:

یعنی ایکی ایر شاهدنک، یا که بر ایر، ایکی خاتون شاهدلرنک مجلس
 عقدده حاضر بولوب ایجاب هم قبول لفظلرینی بر بولی ایتمکلری شرطدر.
 آیرم آیرم شاهدلر حضورنده عقد اجرا قیلسه لر درست بولماز دخی شاهدلرنک
 هافل، بالغ، حر بولمقلری ده شرطدر.

۳ - رضاء طرفین:

یعنی نکاح ایتوله طورغان یکت ایله قزنک شول نکاح غه راضی بولشمقلری
 شرطدر، اگر بر طرفقنه راضی بولمسه ده نکاح درست بولماز. یکت فی زوج
 قزی زوجه دیوب تعبیر ایتبوز.

بچه نكاح رضالقي استيدان يعنى نكاحه اذن صور او ايله بلنور. اگر زوجه نكاح
ولكى نكاحى بولسه هم اذن صور او چى آتاسى، ياكه آتاسى قوشقان كشى بولسه
اذن صور اغان وقتده قزدن انكار علامتى كورنمسه شول كفايه در، رضالقينى آچق
بلد رماسه ده رضالقيندن سانالور، اما آتاسندن باشقه ولي ووكيلى اذن طلب
يتلسه، اول وقتده صراحة رضالقي شرطدر.

دخى زوجه اوئده بر نكاح كورگان بولسه اذن صور او چى كم گنه بولسه ده صريح
اذنندن باشقه نكاح تمام بولماس. هكذا زوج رضالقيده.

نكاح فضولى:

اگر بر طرف نكاح خبر نندن باشقه نكاح ايتلسه نكاح فضولى نامنك بولوب درست در.
لكن بونك حكيم شولدر كه؛ بلمى قالغانى نكاح خبر ينى ايشنكاندن سوكره رضالق بيرسه
نكاح درست و شرعى بولوب كينهر، اگر رضالق بيرماسه نكاح ويران بولور. نكاح وقتنك
خبردار بولا طور و بئ رضالغى معلوم بولماسه سوكره راضى بولسه ده نكاحى نكلدن سانالماز.

ع - مهر

(فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً)

آية كريمه سينك دلالتينه بناءً نكاحنك مهر برابرينه بولمقى واجب در. اقل مهر
اون درهم در كه شوندن كيم كه رضالنه لرده اون درهم لازم بولور. اگر اون
درهم دن آرتق مهر آتالغان بولسه ني قدر بولسه ده زوجنك تولا مكى لازم بولور.
آتالغان مهرنى وقت نكاحه بيرمك لازم بولور، اگر بر قدر ينى وقت
نكاحه بيروب بر قدر يسينى سوكره غه قالدرسه لر، رضالقرى ايله بولغانده
بوده شرعا درست، نكاح وقتنك بيرلگانى (مهر معجل)، قالغانى (مهر مؤجل)
ناملرنده بولور لر.

مهر معجلنى آلفانجه خاتون اوز ينى ايرينه طابشرماسقه اختيارى باردر.
اما مهر مؤجلنى ايسه نكاح باقى بولغانك زوج تسليم ايتى طور سه ده گناهللى بولماز،

زیرا آنک تسلیم وقتی خلوت صحیحه دن صورتہ طلاق ایله، یا کہ خلوت

قبل بولسده زوجین دن برسی نك وفات بولووی ایله نکاح کیسلگان صورتہ دن

بوگا دائر بر قدر مسائل:

ا — مسئله: اگر برده مهر سویلایماینچه نکاح قیلغان بولسهر بوده شرعا درست در، زیرا بو وقت مهر مثل بیرمك لازم بولور. مهر مثل قزنك بر طوغمه لرینه قاراب بیرلور. اگر بر طوغمه لر ی بولماسه آتاسینك قز قرنداش لرینك مهرینه قاراب بیرلور، آتاسینك مهرینه قارالماز.

ب — مسئله: ایر مهر مسمانی یعنی آتالغان مهرنك بارچه سینى خاتونغه طابشروی یعنی آنده خاتونك حقى ثابت بولادر، آرالارنده خلوت صحیحه بولغاندن صورتہ طلاق ایتلگان صورتده، یا ایسه خلوت صحیحه بولماسه ده زوجین دن برسی وفات ایتمکان تقدیرده.

ج — مسئله: بر قزغه یوز سوم مهر آتالغان بولسه نکاحدن صورتہ خلوت صحیحه دن الك ایر بونی طلاق قیلسه، آتالغان مهرنك یارتیسی بولغان ایللی سومینگنه بیرور (۲).

د — مسئله: هیچك مهر آتالمی نکاح ایتلگان بر خاتوننى ایری خلوت صحیحه دن قبل طلاق قیلسه بو خاتونغه متعه یعنی بر قات کیوم بیرمکلیکی لازم بولور. خاتوننك درجه سینه قاراب کولمهك، یا لوق، باش بورکانچگی کبی نرسه لر بیرلور (۳).

(۲) وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ. الخ

(۳) لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتَّعُوهُنَّ. الخ

سوره بقره ۲۳۶ آیتك موجبی

سوره بقره ۲۳۷ آیتك موجبی

صحيحه شولدرکه : حسا ، يا ايسه شرعا ، يا ايسه طبعا ، وطي دن مانع بولماديغي حاله خاتون ايله ايرنڭ آولاقه بولمقلرى و كورشمكلرىدر .
مثلا : وطي دن مانع نرسه لر آورو ، رمضان روزه سى ، يا ايسه برسينڭ احراملى بولمقى ، يا ايسه خاتوننڭ حيض و نفاس كوره طورغان وقتى بولمقى در . بس شونداي سببلردن برسى بولغانده خاتون ايله ايرنڭ كوروشوى صحيح بولغان خلوتدن صانالماز .

۵ - كفائت :

يعنى ايرنڭ خاتونغه كفو بولمقى شرطدر ، بناءً على هذا بر خاتون اوزينه كفو بولماغان بر ايرگه بارسه ولى لر ينڭ بو خاتوننى آيروب آلورى ممكن در .
اما كفائت اير جانبندن بولمقدر ، خاتون جانبندن معتبر توڭلدر .
عربلر نسل و نسبك كفو بولوب بولماديغين اعتبارغه آلالر ، اما عجملر ايسه سلامده ، آزادلقده ، ديانتده ، بايلىقده ، هنرده ايرنڭ خاتونغه كفو بولوب بولماديغنى اعتبارغه آلالر ، بو وجهله اوزيگنه مسلمان بولغان بر اير اوزىده ناسىده مسلمان بولغان بر خاتونغه كفو توڭلدر ، يا ايسه اوزىده آناسىده مسلمان بر اير اوزى آناسى هم باباسى يعنى آتاسينڭ آناسى مسلمان بولغان خاتونغه كفو بولماز ؛ اما اوزى هم آناسى دخى آتاسينڭ آناسى مسلمان بولغان بر اير بوب آتالرى مسلمان بولغان خاتونغه كفودر . آزادلقده دخى شول روشجه يورتلور .
ديانتده كفائت شرط بولديغينه بناءً فاسق بر اير صالحه بولغان قرغه كفو توڭلدر ، بايلىقده دخى كفولك كيرا كليكىنه بناءً مهر معجل و نفقهنى مالك بولماغان بر اير باي خاتونغه كفو توڭلور ؛ اما مهر معجل و نفقهنى مالك بولسه باي خاتونغهده كفو بولور .

هنرده كفائت شرط ايدى ، بناءً على هذا تيرى ايلاوچى ، يا ايسه چيلاك ر ياوچى بر اير اپتنيك مغازه سى طوتوچى ، يا كه اصل طاشلار ايله سودا قيلوچى ر خاتونغه كفو توڭلدر .

مقاله اولی دن فصل خامس

نکاحنک آداب و حققرینی بیان ایتهر

(مَنْ نَكَحَ الْمَرْأَةَ لِمَالِهَا وَجَمَالِهَا حُرِّمَ مَالُهَا وَجَمَالُهَا)

وَمَنْ نَكَحَهَا لِدِينِهَا رَزَقَهُ اللَّهُ تَعَالَى مَالَهَا وَجَمَالُهَا (حدیث شریفینک

مفهومی اوزره مالی کوب بولغان، اوزی چیبر بولغان خاتوننی گنه صایلاودن بیگراک دیانتی وانصافی بولغان هم نسب جهندن معتبر بولغان خاتوننی اختیار قیلیم در؛ حدیثنک حاصل معناسی بویله در: (بر کمسه خاتوننی مالی وجمالی ایچونگنه نکاحلانسه مالندن وجمالندن محروم قالور وبر کمسه خاتوننی دیانتی ایچون نکاحلانسه الله تعالی اول کشیگه خاتونینک مالینی وجمالینی ایرشدرور) دیمکدر.

الوغلر ایتمکانلر خاتون ایردن دورت اورنک کیم بولسون ودورت اورنک ایرندن آرتق و اوستون بولسون دیوب. ۱- یاشک، ۲- بویک، ۳- نسبه. ع- مالک خاتون ایرندن کیم بولسون، اما ۱- کورکاملکده، ۲- ادبه، ۳- خلقده، ع- تقوالقده خاتون ایرندن آرتق بولسون!

آرتق اوزون، یا که آرتق تبانهک خاتوننی اختیار قیلیم، ادبسن و فاحشه خاتوننی اختیار قیلیم، یاش بولا طوروب قارچقنی، یا ایسه قارت بولا طوروب یاش بر قزنی اختیار قیلیم، غیبت سویلاوچی و کوب کولوچی خاتوننی اختیار قیلیم نکاحنک آدابندن خارج اشلر در.

باکره قز آلمق، آلو نیتی ایله نکاحدن اوّل قزنی قارامق و کورمک. مهرنی آرتق قیلما سزلق، کیلون و قودالر قوطلاب ریاسز هدیه لر بیرشمک، نکاحنی آشکاره قیلیم، و جمعه کونی کبی مبارک کونلرده قیلیم، طوی ایتوب قرداش قبیلہنی طعاملاندرمق، تفاخر و اسراف دن باشقه طوی مجلسلری باصامق نکاحنک آداب و حققریندر.

مقاله اولی دن فصل سادس

نکاح سببلی زوجین آراسنده ثابت بولغان اشلرنی بیان ایتەر

زوج نڭ زوجه اوزرنده بولغان حققری:

خاتون ایرینڭ هر بیورغین طڭلار ، ایرینڭ رخصتندن باشقه بر اشک قیلماز ، اذنسز خانه سندن چغوب یورماز ، هم اوز خانه سینه ایرینڭ اذندن باشقه قوناق کرتیز و آنلرغه یعنی کیلگان قوناقلرغه ایرینڭ رخصتندن باشقه طعام بیرمز ، گرچه اوزینڭ قوند اشلری بولسه ده ، (مگر آنا آناسینی هفتقه ده بر کره ، باشقه محرم قوند اشلرینی یلده بر کره ایرینڭ رخصتندن باشقه ده خانه سینه کرتیمکی جافزدر) اوز بالاسینی هم ایرینڭ بالاسینی و باشقه چه ایرینڭ یاقلرینی (الوغلار ، ایرینڭ مالندن رخصتندن باشقه صدقه ده بیرمز ، زوجینه تیوشلی خدمتلرنی ، و عرفه خاتونلر اشلی طورغان خانه ، ایچنده گی اشلرنی اشلر (آش پشرو ، خانه فی جیوشدرو ، کیوم یوو ، یاماو نگو کبی اشلردر).

خاتون نڭ ایر اوزرنده بولغان حققری:

ایر خاتونینی اوزلرینه موافق درجه ده نفقه لندرور هم کیوندرور ، یاتمق طورمق و نرسه لرینی قویمق ایچون مخصوص اوزلرینی حاضرلر ، اسراف بولماسدای قدرده صارانلق قیلماز . برده عیبی بولمدیغی حالده اورشماز ، شلته له مز شرع شریف که مخالف اشلرینه اصلاراضی بولماز ، شرع غه مخالف اشلری کورنمدیکی حالده برده یوقدن خاتونینه به یلانوب آنی رنجتمز ، خاتونی اوزینه ضرور مسئله لرینی بلمز ایسه آنلرنی اوگراتور و بلدرور ، خانه طشنک بولغان اشلرنی جمله سین ایر اوزی اشلر ، خانه ایچنده گی اشلرنی ده خاتون اختیاراً اشلاماسه آنی کوچلاب قوشا آلماز ، اگر خاتون یاش بالاسینی ایتمزه سه ده ایر آنی کوچلاب قوشا آلماز ، بلکه ایمزوچی خاتون یاللار ، خاتون اوزی رضالق کورستماگانده ، ایر اوزینڭ قوند اشلرینی هم ایکنچی خاتونندن بولغان بالاسینی آنڭ یاننده بولمه سنده طوتماز . بس زوج ایله زوجه آراسنده شونڭ کبی حققر باردر که جمله سینه رعایه لازم

بولور . بوقسه خاتون آلمق كوني توني خدمت ايندورور اچچون براسير
 عبارت توگلدركه شول اسيره گه كياونك اناسي خصوصا سگللري باش و حاكم بوور
 بيجارهني تلاسه لرنى شلاتسونلر .

مقاله اولى دن فصل سابع
 قسم - يعنى خاتونلر آراسيني تيگزلملك بياننده

الله تبارك وتعالى قرآن الكريم ده (فَانِكْحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنْ

النِّسَاءِ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ) يعنى سز خاتونلردن كوگلكز گه خوش بولغانلرنى
 ايكيىنى ، اوچنى ، دورتنى آليگز ديوب دورت كه قدر خاتون آلورغه رخصت
 بيرسه ده شولوق آيتنك آخرنده (فَانْ خِفْتُمْ إِلَّا تَعَدُّوا فَوَاحِدَةً)
 ديوب بيورادر . هعناسى : (اگر آرالرينى شريعت قوشقاچچه تيگزلادون قورسه كز
 برنيگنه آليگز) ديمكدر . بس ضرورت اقتضاسيله بردن زياده خاتون آلنسه ده
 تيگزلوده اصلا قصورلق قيلورغه يارامى در تاكه (مَنْ كَانَتْ لَهُ امْرَأَتَانِ

وَمَا لِي إِِلَىٰ أَحَدِيهِمَا فِي الْقَسَمِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشِقَّةَ مَائِلٌ)
 حديث شريفينك مفادنيچه قيامت كونلدير يا قعه چالش يورلماسون ! دهناى حديث
 بويله در : (بر كشينك ايكي خاتونى بولسه تيگزلادوه بونلردن برسينه ميل قيلسه
 (اوشسه) بو كشي قيامت كوننده الله تعالى حضورينه بر ياغى اوشقان حالده
 يعنى چالش بولوب كيلور) ديمكدر .

ايمدى بردن آرتق خاتونلرى بولغان كشي گه تيوشلى بولادر : هر فايوسين
 برداي نفقه لندرمك و برداي كيوندرمك و هر فايوسينه مخصوص خانه ، يا كه طنج بولمه
 حاضرملك ، كچ يانلرينه ياتونى نوبت ايله قيلمق .
 سفرگه آلوب چغوده نوبت لازم بولماسه ده يعنى استاگان خاتونن
 آلوب كيتو جائز بولسه ده قرغه صالدرمق طاغين اولى واوقف در .

من بودرجه تيگزلانگان كيمسهر سيراك بولادر؛ خصوصا بزنگ بويرلرده
 كيمسه قاينشلرينه اويكلاسه ده قزلرى اوستينه خاتون آلمق وبرقارت برباشكه
 كوز توشرسه مقصودينه ايرشمى طوقتامق عادتق ميدان آلد يغندن قرآن الكريم ننگ
 (فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً) نظم جليليه آرتق اطاعت قيلونمى در .

مقالهء ثانيه طلاق بياننده در

بودخى يدى فصلنى متضمن در

فصل اول

طلاق ننگ نه بولد يغينى و شريعت مطهرة اسلاميه ده نه ايچون آگا

رخصت بارلغينى بيان

طلاق لغتك كيتارو معنا سنك در، شريعتك ايسه (رَفْعُ قَيْدِ النِّكَاحِ فِي الْحَالِ

أَوْ الْمَالِ بِلَفْظٍ مَّخْصُوصٍ) عباره سيله تعريف ايتوله در . معناسى: (نكاح

باغنى كوترمكدر كه، حاضر، يا ايسه كيلاچكده خاص بولغان سوزلر ايله) ديمك بولور .
 ضرورت شرعيه و قوعنده مثلا زوجين آراسنده محبت بولما ايچه حرامغهو گناهغه

چومو احتماللىرى بولغانده، يا خود خاتون فاحشه بولوب كيتوب، آيرلماغان صورتده

ايرننگ آندن كوب تورلى ضررلر كورمك خوفي بولغانده طلاق درست و مباح

معامله لرنگ برسيدر . لكن ضرورت شرعيه بولما ايچه مطلق اوصاللق و خلقتسزلق

ايله طلاق قيلو فنا و مكروه هم انسانيت دائره سندن خارج اشلدن در؛ بناء على هذا

(أَبْغَضُ الْحَالِ إِلَى اللَّهِ الطَّلَاقُ) هم (تَزْوُجُوا وَلَا تَطْلِقُوا فَإِنَّ

الطَّلَاقَ يَهْتَزُّ مِنْهُ الْعَرْشُ) دخى (أَيُّمَا أَمْرًا سَأَلَتْ زَوْجَهَا

طَلَّاقًا مِنْ غَيْرِ بَأْسٍ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ) حديث شريفلىرى

روایت ایتله شد. حاصل معنای بویله در: برنجی حدیث ننگ (شرعا) الله تعالی قارشنده خوش کورنگانرا کی طلاق در) دیمک بولور.

ایکنجی حدیث ننگ: (نگاهلنگز ککن طلاق قیلماگز، زیرا طلاق سبیلی عرش تترار) دیمک بولور.

اوچنجی حدیث ننگ: (ضرورة شرعیه دن باشقه ایرندن طلاق صورآغان خاتونغه جنت ننگ ایسی حرام بولور) دیمک معنالرنده درلر.

عذر شرعی ننگ و قوعنده طلاقه رخصت بارلغی بیک کوب تورلی مصاحت لرنی جامع در. مثال ایچون دیورم که زوجین آراسنده محبت بولماغان صورتده، اگر طلاق ایتو ممکن بولماسه بو ایکی مخالف قلبلر نیچک بر برسيله ایلاشوب طورسونلر، البته بونلر ایکیسی ایکی طرفه آیرلوب کیته چکنه تورلی فسق و فحش عمللرده یوریه چکلر و بواش دخی کوب بولاچاغندن بونلردن طوغان بالالرننگ حسابی کوب بولاچق، اما حقیقی آنالریننگ حسابینه کم چعاچق؛ بناء علی هذا بو کبی بالالرنی اوسترمک ایچون بر تریبه خانه ننگ صالحتمی لازم بولوب وشونده نی قدر مسلمان بالالری ولد زنا نامینی آلوب یا تاچق، حمد بولسونکه مسلمانلر آراسنده بوند ای اشلر و بوند ای خانه و بالالر یوقدر و بولمایه چقدر، زیرا مسلمانلرغه عذر شرعی و قوعنده بار خاتوننی طلاق قیلورغه یا خود ایکنجی نی آلورغه رخصت بولدیقی سوبلادیکمز کبی مدهش حاللری قابلامقده در.

شریعت قوشقانچه سنت روشنچه طلاق قیلغانده عذر ایله بولورسه ایر گناهی توکلدر.

مقالهء ثانیه دن فصل ثانی

طلاق ننگ نوعلرینی بیانده در:

طلاق اوچ نوعدر که هر نوعننگ اوزینه مخصوص احکام شرعیه سی باردر. آنلر: طلاق رجعی، طلاق باین خقیف، طلاق باین غلیظدر، ایمدی شونلرنی برام برام بیان ایتلم.

طلاق رجعی :

یعنی یا گادن عقد و تجدیددن باشقه ایرنڭ خاتونغه قایتووی ممکن بولغان طلاق در . طلاق لفظینه باشقه سوز و صفت قوشما ییچه غنه آیتلسه هم آندن غیر سوز آیتلماسه شول طلاق (طلاق رجعی) بولور . مثلاً: (سین میندن طلاق ، مین سیننی طلاق قیلیم ، میندن سین طلاق بولدڭ) دیسه بر طلاق واقع بولور ، کیراڭ طلاقنی نیت قیلغان بولسون ، کیراڭ قیلماغانده بولسون ، ایکی یا اوچ لغظلرینی قوشماسه گرچه بردن آرتقنی نیت قیلغان بولسه ده همان بر طلاق واقع بولور . اگر خاتونینه مین سیندن طلاق دیسه اول وقت طلاق واقع بولماس .

طلاق رجعی نڭ حکمی :

طلاق رجعی نڭ وقوعی دورت شرط اوزره در ، برسی گنه طا بولماسه ده طلاق رجعی بولمیدر . آنلر : برنجی صریح طلاق لفظی ایله بولسون هم آگا باشقه صفت آرتد رلماسون ، ایکنجی : طلاق اوچدن کیم بولورغه تیوش ، اوچنچى : طلاق مال برابرنده بولماسه تیوش ، دورتچى : خاتون وطی قیلنغان بولورغه کیراڭ قبل الوطی بولماسون . بس شول شرطلرغه طوغری کیلوب طلاق رجعی برله طلاق قیلنغان خاتون عدتی طولغانچه همان ایرینڭ نکاحندک بولور ، ایرینه کورنمکی هم آنڭ کوڭلی توشسون دیوب زینتلانمکی و اوزین ماطور کورسانورگه طرشمقی عدتی ایچنده درست بولور ، وشوڭا اجتهاد ایتەر . اگر عدت ایچنده زوجی رجوع قیلسه درستدر ، اوڭگیچه خاتونی کیلوب آورلور ، یا گادن عقد وشاهدلرغه احتیاج توشمز ، اما شاهد اقامت ایتلورسه مستحب عمللردن کیلوب کینار .

رجوع طریقى : عدت ایچنده ایر خاتونینه مین سیننی ینهدن خاتون لفقده آلدیم ، یا که مین سیننی طلاق قیلودن قایتیم دیسه ، یا ایسه شهوت ایله طوتسه ، یا که اویسه رجوع قیلیم دیماسه ده رجوعدن صانالور ، طلاق ایتلمش خاتون عدت ایچنده ایرین شهوت ایله طوتسه ایری آچولانماسه همان رجوع بولور ، گرچه رجوع قیلدیغی خاتونینه بلمر ماسه ده ، لکن بلمر مڭ افضلدر . اگر ایر

رجوع قبلدم ديگانده خاتون عدتم تولدى ايندى ديسه ، تولارلق وقت
بولسه خاتون سوزى اعتبارغه آلتور رجوع بولماس ، اگر عدت تولارلق وقت
اوتماگان بولسه رجوعى درست بولور .

طلاق باين خفيف :

طلاق لفظينه بر صفت قوشوب اينكانده واقع بولادر ؛ مثلا (سين ميندن
قاطى طلاق ، زور طلاق ، يمان طلاق ، قارانغو طلاق ، اوزون طلاق) كى
سوزارنى اينكانده اوج طلاق بولوفى نيت اينماسه بر طلاق باين واقع بولور .
يا ايسه طلاق نيتى ايله ؛ (سين ميگنا حرام يا ايسه مين سيگنا حرام) ديسه دخى
طلاق اراده سيله (بار كيت ، سين ميندن آيرلدك ، بار آتالركه قايت !)
ديسه همان طلاق باين واقع بولور . خاتوننك رضالقى ايله مال برابرنده طلاق
قىلسه همان باين واتع بولور ، بونى خلع ديورلر بيانى آلتنده كيلاچك .

طلاق باين نك حكمى :

طلاق باين برله طلاق قىلنغان اير خاتونينه نكاحسز رجوع ايتنه آلماز ،
اگر خاتوننك رضالقى ايله بولسه نكاح ايله رجوعى درست بولور ، عدت ايچنده
بولسه ده . دخى باين ايله طلاق قىلنغان خاتوننك عدت ايچنده زينتلانمكى
هم ايرينه كورنمكى حرام در .

طلاق باين غليظ :

خاتوننى اوج طلاق ايله طلاق قىلدور ، ياكه عمرنده قىلغان طلاقلىرى
اوپكه جيولوب خاتونينك اوج طلاق ايله طلاق بولوويدر . بو صورتده خاتون
ايرينه حرمة مغلظه ايله حرام بولور ، نكاح ايله ده اير خاتونينه رجوع قىلا آلماز .
مگر تحليل ايله رجوعسى ممكن در .

تحليل صورتى : عدتى تولغاندن سوڭ خاتون ايكنچى ايرگه نكاحلانوڭ ، اول
اير ايله خلوت وجماع بولغاندن سوڭره بر بر سبب ايله اول ايرده بونى طلاق
قىلسه ، آندن سوڭره توشلى بولغان عدتى تولسه اوڭكى ايرينه نكاحى درست

بلا درست بولماز. اما ایکنچی ایرنکاھلانغاچ بو خاتوننی جماع قیلمای
دئلاق قیلسه بو خاتوننڭ اولگی ایرینه نکاحی همان حرام بولور .

مقالهء ثانیه دن فصل ثالث

طلاقنڭ اهلی و واقع بولا طورغان سوزلر بیاننده

طلاق ایتوچی عاقل بولمق ، دیوانه ایله صبی نڭ خاتونلری بولوب گرچه
طلاق قیلسه لرده طلاقلری واقع بولماس ، یوقلاوچی کیمسه یوقی حالنده طلاق
قیلسه واقع بولماز. اما ایسرک کیمسه نڭ طلاقی هم کوچلانوب قیلدرلغان ، یا که
اویناب قیلنغان طلاقلر واقع بولور .

دخی بر کشی بتون گوده گه ایتوله طورغان سوزلر گه طلاقنی یالغاب خاتونینه
ایتسه همان طلاق واقع بولور . مثلا: موینڭ ، باشڭ ، جانڭ ، تنڭ ، گوده نڭ
طلاق دیسه واقع بولور . دخی یارتڭ ، اوچدن برڭ ، یا ایسه دورتنن برڭ طلاق
دیسه همان واقع بولور . اما قولڭ ، آیاقڭ ، آرقاڭ ، قورصاغڭ طلاق دیسه
واقع بولماز . اگر خاتونینه سین یارتی طلاق ، یا ایسه چبرک طلاق دیسه همان
بر طلاق واقع بولور .

مقالهء ثانیه دن فصل رابع

تعلیق طلاق بیاننده

(تعلیق طلاق) طلاقنی بر نرسه گه باغلامق دیمکدر . ایمدی بر کیمسه
خاتونینڭ طلاقینی بر اش گه باغلاسه شول اش پیدا بولغانده طلاق واقع بولور ؛
مثلا: (سین شول یورتقه کرسه نڭ طلاق) دیوب خاتونینه ایتسه خاتون مذکور
یورتقه کرسه طلاق بولور .

بو فصل غه متعلق بر قدر مسائل :

۱ — مسئله: ایر خاتونینه ایتسه (سین شول کیومنی کیمسه نڭ طلاق) دیوب ،
یا ایسه (مین کیمته کرسه سین طلاق) دیسه خاتون بر مرتبه شول کیومنی کیمسه ،
یا که ایر بر مرتبه شول کیمته کرسه بر طلاق واقع بولور . سوگزه شول اشلرنی
قیلسه لرده طلاق واقع بولماز .

۲ — مسئله: (سین آغالرگه هر بارغان صایون طلاق) دیسه، یا نه

فلان کومه یورتینه هر کرگانم صایون سین طلاق) دیسه اوچکه قنرهر بارمقند و کر مکنده برر طلاق واقع بولوب، سوگره خاتون باین غلیظ ایله طلاق قیلنور. سوگره تحلیل ایله آلاغی تقدیرده گرچه شول اشنی یا گادن قیلسه لرده طلاق واقع بولماس.

۳ — مسئله: خاتونینه (حیض کورسه کڭ سین طلاق) دیسه، خاتون حیض

کوردم دیوب جواب بیرسه طلاق واقع بولور.

۴ — مسئله: اگر (سین حیض کورسه کڭ اوزگده هم ایکنچی خاتونیده طلاق)

دیسه بو خاتون اوزی طلاق بولور. اما ایکنچی خاتونی طلاق بولماز.

۵ — مسئله: ایر خاتونینه آیتسه (سین طاگه کرگاج طلاق) دیوب، طاگ

بلنگاچده خاتونی طلاق بولور. یا ایسه آیتسه (سین یورتنده طلاق) دیوب جمیع

یورتنده خاتونی طلاق بولور، یا ایسه (سین شهرده طلاق) دیسه، هر بر شهرده خاتونی

طلاق بولور.

۶ — مسئله: (فلان اشنی قیلسم هر نکاحلانغانم طلاق) دیسه عمری

بوینچه مذکور اشنی قیلماوی لازم بولور. اگر قیلا قالسه قایو وقتده بولسه ده

هر نکاحلانغانی طلاق بولور، کیراک اول خاتوننی یمین وقتند نکاحلانغان ده بولسون!

۷ — مسئله: ایر خاتونینه آیتسه (سین قزان شهرینه کرسه کڭ طلاق) دیوب،

قزانغه کرماگان وقتنده طلاق بولماز، فایچان قزان شهرینه کرسه طلاق بولور.

مقالهء ثانیه دن فصل خامس

تفویض طلاق بیاننده

یعنی طلاقنی خاتوننک اوز اختیارینه طابشر ودرکه مثالی: (سین تلاسه کڭ

اوزگنی طلاق قیل، طلاق قیلنورغه اختیارک اوزگده بولسون) دیگنده خاتون

شول مجلسده اوزینی طلاق قیلا آلادر.

بوکا متعلق مسئله لر:

۱ — مسئله: ایر خاتونینه (تلاسه کڭ طلاق بول، یا ایسه طلاق اختیارگنی

میں، طلاقہ (اختیاری بول) دیوب آیتسہ خاتون شول مجلسہ (میں
 و زینی طلاق قبلہ) دیسہ طلاق بولور؛ ایر سوزندن قایتورغہ اختیاری بولماس۔
 لکن خاتون مجلسدن طارالغاندن سوگرہ آیتسہ طلاق بولماس، زہرا آنک اختیاری
 ایرنک سوزین ایشکچاچ دە شول مجلسہ یا کہ ایری خطایله طلاق اختیارین
 تابشرغان بولسہ خطنی اوقوغان ساعتندہ در۔

۲ — مسئلہ: (سین تلاگان وقتندہ طلاق بول، طلاق اختیارکئی هر وقتندہ
 اوزگا تابشردم) دیوب بر ایر خاتونینہ آیتسہ شول خاتون کوب وقتلر اونکاچدہ
 اوزینی طلاق قیلورغہ اختیارلیدر۔

۳ — مسئلہ: بر ایر ایکچی ایرگہ (مینم خاتونینی طلاق قبل) دیوب
 آیتسہ شول ایر تلاگان وقتندہ بونک خاتونین طلاق قیلو ایله وکیل بولور۔ اما
 ایر بو تفریضندن رجوع قیلسہ ممکندر۔ ایر خاتونینہ (سین طلاق الله تلاسہ)
 دیوب آیتسہ طلاق واقع بولماز۔

مقالهء ثانیہ دن فصل سادس

خلع بیانندہ

خلع: خاتون ایرینک نکاحندن مال برابرندہ ورضالتی برله چقمقیدر،
 ضرورت بولغاندہ درستدر۔

مثلا: خاتون ایری ایله اصلا محبت والفت قیلا آلماز و آرارلینی اصلاح
 دخی ممکن بولماز، لکن ایر اوزی خاتوننی یاراتور، شول صورتندہ خاتونندن بدل
 آلوب طلاق درستدر۔ اما ایر اوزی ده خاتوننی مکروه کوره طوروب آندن
 بدل آلوب طلاق قیلسہ بو اش حرام بولور۔

بدل خلع مهر قدرلی یا کہ آندن کیمراک بولمقدر، آرتق بولسده خلع
 درست بولور، لکن آلتغان نرسہ مکروه بولور۔ عدت نفقہ سی و خاتوننک کیومی
 کبی بیک آز نرسہ برابرندہ بولسده خلع جائز بولور۔

مسئلہ: خاتون بدل خلع دە شول ایرندن بولغان یاش بالاسینی اوچ، یابش سنہ
 تربیہ قیلونی التزام آیتسہ درستدر و شول مدتندہ بالائی تربیہ و نفقہ لندرو خاتون

ذمه سنده بولور. مدت طولغاچچى خاتون وفات ايتسه قالغان مالندن باي
ايچون ايرينه تيوشليسى بيرلور.

مقالهء ثانيه دن فصل سابع

عدت هم مدت حمل دخى بر قدر مسئله لر بياننده

عدت لغنده صاناو ديگان سوز، شريعته نكاحى كيسلگان خاتوننك شريعته
قوشقان قدرلى صاقلانوب ايكنچى ايرگه بارمى طور وويدر. طلاق قيلنغان خاتوننك
عدتى كوهو بولووى مطلقه غه (يعنى طلاق قيلنمش خاتونغه) قاراب حكم ايتلور.
مطلقه، يا حايزه (حيض كور وچى) بولور، يا ايسه غير حايزه (حيض كور ما وچى)
بولور، يا ايسه حامله يعنى قور صاقلى خاتون بولور.

اگر مطلقه حايزه بولسه بونك عدتى اوچ حيضدر. سورة بقره ۲۲۸ آية (والمطلقات
يتر بصرن بانحسهن ثلثة قروء) طلاق قيلنمش خاتونلر ايرگه بارودن
اوزلربنى اوچ قان صاقلارلر ديكدر. قروءن مراد حيضدر.

اگر مطلقه غير حايزه يعنى قارتلق سببندن حيضى كيسلگان، يا كه بالغ
بولماغان بولوب حيض كورمى طورغان خاتون ايسه بونك عدتى اوچ آيدر.

سورة طلاق ۴ نچى آية (وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ

اِنْ ارْتَبْتُمْ فَعِدْتُهُنَّ ثَلَاثَةَ اَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ) معناسى:

(شوند اين خاتونلر كه آنلر قارتلق ايله حيض دن اميد كيسد يلر، آنلرنك حكم لرنده
شك قيلسه كز آنلرنك عدتلى اوچ آيدر، دخى ياشلك سببلى حيض كورمى
طورغان خاتونلرنك عدتى اوچ آيدر).

اگر مطلقه حامله بولسه بونك عدتى وضع حملدر. سورة طلاق ۴ نچى آية

ت الْأَحْمَالِ أَجْلِهِنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ (معناسى: قورصاقلى دن تونلرنىڭ عدتى قورصاغندەغى بالاسىنى قويودى).

ايرى اولگان خاتوننىڭ عدتى، اگر حاملە بولماسە دورت آيدە اون كوندى، كىراك حايضە بولسون، كىراك غير حايضە بولسون. سورة بقرە ۲۳۴ نچى آيە (وَالَّذِينَ يَتوفونَ مِنْكُمْ وَيَدرونَ اَزْوَاجًا يَتَرَبصنَ بِانْفُسِهِنَّ

أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا) شوندى اين ايرلر كم اوزلرى اولوب خاتونلرىن قالدورلر، خاتونلرى ايرگە بارمى اوزلرىن دورت آيدە اون كون صاقلارلر ديمك معناسندەدر.

اگر ايرى اولگان خاتون حاملە بولسە بونگدە عدتى وضع حمل در دليل يوقارغى آيە هر ايكى صورتدە وضع حمل برلە عدتى طولار، بالانى كىراك كامل يتشكانى حالدە قويسون و كىراك كامل يتشمگانى حالدە قويسون؛ گر چه طلاقندن يا زوج وفاتندن بر كونگنە صوڭ وضع حمل قيلسەدە عدتى طولغان بولوب صوڭرە ايكنچى ايرگە نكاهى درست بولور.

عدتنىڭ كىفئتى :

سورة بقرە ۲۳۱ نچى آيە (وَلِلْمُطَلَّقاتِ مَتاعٌ بِالْمَعروفِ حَقًّا

عَلَى الْمُتَعينِ) يعنى تقوى آدملىر اوزرىنە لازم دركە طلاق قيلنمش خاتونلر ايچون فائدەلندىر مملك ياخشىلىق برلە. معناسندە بولغان آيە كرىمەنىڭ دلالتچە طلاق عدتنە خاتوننىڭ نققە كيوم و خانە مصارفى همەسى زوجى ذمە سندنەدر؛ بناءً على هذا خاتونغە زوجى خانە سندن چغوب يورمك، و ايشلرىنە بارمق جائز توگلىر؛ مگر كە زوجى فاسق بولوب، خاتوننىڭ مالينە، يا جانينە، يا كە، دين و عبادتينە ضرر كيتورمك خوفي بولسە زوج خانە سندن چقمقى درست بولور، لکن ايكنچى كرگان خانەدن ينە چقمقى طورور.

وفات عدتنده خاتوننىڭ نىققەسى اوز ذمەسندە بولدىغىدىن ضرور، خلوت وقتىدە غنە چىغوب اوز حاجىتلارىن اوتامكى ويەوشلامقى درستدر. طلاق رجعى عدتىدىن باشقە عدتلردە خاتون اصلازىنىتلانماز، نكاحنىڭ كىسلو يىنە حزن وحسرتدە بولور. عدت ايچىندە اولگى زوجىدىن باشقە غەنىكاحى درست توگىلدىر؛ باش مغلظە ايلە طلاق قىلغان بولسە اولكى زوجىنە دە نكاحى درست بولماز.

مدت حمل پىيائىندە

اقل مدت حمل آلتى آى، اكثرى ايكى يىل يعنى يكرمى دورت آى در، اما بىزنىڭ بو يردە غالباً طوقىز آى دن و بر آى ز يادە دن كىتورە لىر. اقل مدت حمل آلتى آى بولوغە دليل الله تعالى حمل ايلە فصالى بىرگە بيان ايتوب بيوردى (وَحْمَلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا) دىوب معناسى: (بالانىڭ حملى هم ايچا كىدن آىر و مدتى او طوز آى دىمكىر و ايكىنچى آيتە دە فصالى گنە آلوب (وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ) دىوب بيوردى يعنى (بالانى ايچا كىدن آىر و مدتى يكرمى دورت آى) دىمكىر؛ بس اقل مدت حمل آلتى آى بولوب قالدى. اكثرى ايكى يىل بولوغە دليل عائشە رضى الله عنھادىن روايت قىلغان حدىث دركە (لَا يَبْقَى الْوَلَدُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَكْثَرَ مِنْ سِتِّينَ) بالا آناسىنىڭ قارىندە ايكى سنە دن آرتق قالماز معناسىندە در.

بو فصل غە متعلق بىر قىر مسائل

١ — مسئله: بىر آدمنىڭ نكاح كىونىدىن آلتى آى بولغاندە خاتونى بالا كىتورسە بو بالا شول آدمدىن بولور يعنى شرىعتدە بونىڭ وارثى بولور؛ آلتى آيدىندە كىم دە طوغسە بو ايردىن بولماز.

٢ — مسئله: بىر كىسە وفات بولغاندىن سوڭ ايكى سنە اونكاچى خاتونى بالا كىتورسە خاتون عدتى طولغانلىقى ايلە اقرار قىلغان بولماسە؛ بو بالا وفات بولغان كىسە دن بولوب مىراث آلور؛ اگر خاتون عدتى طولغانلىقى ايلە اقرار ايتوب

۳ — مسئله: طلاق رجعی ایله طلاق قیلنغان خاتون عدتی طولغانلقی ایله اقرار قیلما دق حالده ایکی سنه تمام بولغاچ، یا ایسه بر آز اوزغاچ بالا کیتورسه بالاسی اولگی ایرندن بولور، زیرا عدت ایچنده ایر وطی قیلغان بولو ایله حکم ایتوله در هم ایرنک رجوعسی ثابت بولادر، گرچه قبول ایتمسه ده. اگر ایکی سنه دن کیمده بالا کیتورسه همان نسب ثابت بولور، لکن رجوع ثابت بولماز وضع حمل ایله خاتوننک عدتی طولوب زوج آخرگه نکاحی درست بولور.

۴ — مسئله: طلاق باین ایله طلاق قیلنغان خاتون ایکی سنه دن کیمده بالا کیتورسه نسبی شول ایرندن بولور، گرچه زوج قبول ایتماسه ده؛ مگر ایکی سنه دن آرتغراقده بالا کیتورسه بالانک نسبی ثابت بولماز.

۵ — مسئله: بر خاتون ایرینک اولگانلکینی، یا ایسه طلاق قیلغانلقینی بلمی طوروب عدت مدتی اوتکان بولسه، سوگره بلسه ینه دن عدت صاقلای لازم توگلدیر؛ شول کفایه ایتیر.

۶ — مسئله: طلاق رجعی ایله طلاق قیلنغان خاتوننک عدتی اوتکانچه، طلاق قیلغان ایری وفات بولسه خاتون شول ایرندن میراث آلور. بائن برله بولسه میراث آماز.

۷ — مسئله: ایر خاتونینی حیض حالنده طلاق قیلسه بو حیض عدت حیضندن صانالماز، یا گادن اوچ حیض کورمکی ایله عدت صاقلار.

مقاله ۳ ثالته مسائل شتی بیاننده

بودخی اولکی مقاله لرگه ایارتلوب یدی فصل اوزرینه ترتیب ایتلیدی.

فصل اول ظهار بیاننده

ظهارنک لغوی معناسی آرقه نی آرقه غه قارش قیلما قدر؛ شریعتده خاتونینک طلاق اضاغه قیلونه طورغان اعضالردن برینی اوزینک محرم قرداشینک، یا که آناسینک بر اعضاسینه اوخشاتمی در. ایمدی بر ایردن شول اش صادر بولسه

ظهار كفارتين اونا گانچه خاتونين جماع قيلمقى، يا كه اوبو، قوچو، طوتو، كير
 اوندای طورغان اشرافی قيلمقى حرام بولور، قايچان كفارتين اوتاسه درست بولور
 ظهار كفارتی : بر قل آزاد ایتمكدر، اگر بوگا قادر بولماسه ايكي آي
 طوناش روزه طوتمقدر، آراده رمضان آبي هم روزه حرام بولغان كونلر بولماسون!
 اگر آراده بر كون روزه سين آچسه، يا كه جماع قيلسه ينه دن باشدن آلوب
 ايكي آي (آلتمش كون) طوتمقى لازم بولور.
 روزه طوتودنده عاجز بولسه آلتمش مسكين گه طعام بيرور، بغدادين بيرسه دورت
 قداق آريا وخرمادن بيرسه سيكز قداق چماسنده بيرور.

مقالهء ثالثه دن فصل ثانی

لعان بياننده

لعان خاتون ايله ايرنگ قاضى حضورنده بربر سينه لعنت ايتشمكلى در؛
 اير خاتونين زنا ايله سوگوب سوزينگ حقلقينه شاهدلىرى بولماغانى حاله آرالرين
 تفریق ايچون اجرا ايتلور. (٢)
 لعان صفتى بو طريقه در: اول اير دورت مرتبه ايتور (الله برله شهادت
 بيره من كه خاتونى زنا برله سوگو و مده راستنى ايتمن) ديوب بشتچى مرتبه سنه
 ايتور (اگر خاتونى زناچى ديو و مده يالغانچيلردن بولسه الله نك لعنتى توشسون)
 ديوب. بوندين صوگ خاتون دورت مرتبه (الله برله شهادت بيره من كه ايرم
 ميني زناچى ديوب سوگو و نده يالغانچيلردنر) ديوب، بشتچى مرتبه سنه ينه
 ايتور (اگر ايرم بو سوگو و نك راست سويلوچيلردن بولسه الله نك عضبى بولسون)
 ديوب شول روشچه لعنت قيلشد قلرندن صوگره قاضى بونلرنگ آراسيني آيروب،
 خاتون طلاق بائن ايله طلاق بولور، عدت نفعه سى اير ذمه سنه بولور.

(٢) سورة نور (والذین یرمون أزواجهم ولم یکن لهم شهداء الا انفسهم
 ۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۱-۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶-۲۷-۲۸-۲۹-۳۰-۳۱-۳۲-۳۳-۳۴-۳۵-۳۶-۳۷-۳۸-۳۹-۴۰-۴۱-۴۲-۴۳-۴۴-۴۵-۴۶-۴۷-۴۸-۴۹-۵۰-۵۱-۵۲-۵۳-۵۴-۵۵-۵۶-۵۷-۵۸-۵۹-۶۰-۶۱-۶۲-۶۳-۶۴-۶۵-۶۶-۶۷-۶۸-۶۹-۷۰-۷۱-۷۲-۷۳-۷۴-۷۵-۷۶-۷۷-۷۸-۷۹-۸۰-۸۱-۸۲-۸۳-۸۴-۸۵-۸۶-۸۷-۸۸-۸۹-۹۰-۹۱-۹۲-۹۳-۹۴-۹۵-۹۶-۹۷-۹۸-۹۹-۱۰۰)
 فشهاده احدہم اربع شہدات باللہ انہ لین الصادقین الخ ۶۰-۷۰-۸۰-۹۰-۱۰۰
 آیتلرننگ تفسیرینه مراجعت بیورلسون!

مقالهء ثالثه دن فصل ثالث

يمین بياننده

يمین نك شری معناسی آنط ایتو دیمکدر؛ قَسَم، حَلْف، يَمِينُ هر اوچسی
آنط معناسنده در، يَمِينِ اوچ نوعدر که آنلر: يَمِينِ غَمُوسَ، يَمِينِ لَغُو، يَمِينِ
منعده درلر.

يمین غموس: اوتکان اشکه قصدا یا لغانلاب آنط ایتودر (مَنْ خَلَفَ

كَاذِبًا ادْخَلَهُ النَّارَ) حدیث شریفینك مضمونی اوزره بویله یا لغانغه آنط
ایتکان کسه لر الوغ گناهلی بولوب عذاب نار ایله معذب بولاچقلدر (خدا
غفو ایلامز ایسه) دنیا ده خراب و خوار بولوینه سبب بولور دیمشدر. نصح
توبه ایتمک و کامل استغفار قیلیم دن باشقه علاج یوقدر کفارت ایله ده کیچمز.
يمین لغو: خطالف ایله یا لغانغه آنط قیلودر؛ بولغاننی بولمادی، بولماغاننی
بولدی دیوب یا گلش آنط ایتو کبی، بو آنط قصدا بولمادیغندن شاید بونك
ایچون بنده عذابقه مستحق بولماز.

يمین منعده: کیلاچکنده بر اشنی قیلورمن، یا که قیلمازمن دیوب يَمِينِ
ایتودر، بو صورتده يَمِينِ حرام بر اشکه متعلق بولماسه يَمِينِنده طورمقی لازم در؛
طورماسه حانت بولوب تیوشلی کفارتی لازم بولور. اگر يَمِينِ حرام غه متعلق
بولسه، یا که باشقه چه منهیات دن بر بر اشکه متعلق بولسه يَمِينِ بوزمقی تیوش
بولور، حانت بولغاچ همانده کفارتی لازم بولور، مثلا بر کسه روزه طوماسه،
یا ایسه براوکه ظلم قیلورغه، یا ایسه آنا آناسینه خدمت قیلماسه يَمِينِ ایتکان
بولسه بو کشی يَمِينِ بوزمقی واجب و لازم در.

يمین کفارتی: بر قل آزاد قیلیم، اگر بوگا کوچی یتماسه اون مسکین که
طعام بیرمک برر صدقه فطره قدرلی، یا ایسه بر رقات کیوم بیرمک؛ اگر بوگاده
قدرتی یتماسه اوچ کون طوناش روزه طومقدر. اما قل آزاد قیلوغه، یا که طعام

و کبوم بیروگه قدرتی ینکان کشی ایچون روزه طوتو کفایه قیلنمک

بویله بولد یغینه دلیل سورۃ مائده ۹۱ نچی آیه (فَكَفَّارَةٌ اَطْعَامُ عَسَا

مَسَاكِينٍ مِنْ اَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ اَهْلِيكُمْ اَوْ كِسْوَتُهُمْ اَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ اَيَّامٍ) الخ .

یمین ایتمکده الله تعالی اسمی ایله یمین ایتلور، آندن باشقه سوز ایله یمین درست توکلدر (قویاش، آی، ایکمهك، فرشته) کبی سوزلر ایله یمین حرام بولور (مَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ اَوْ لِيَصُمْتُ) صحیح البخاری حدیث شریفینه بناءً الله دن غیر ایله یمیندن رسول الله طیمیشر حدیثنگ حاصل معناسی بویله در: (سزلردن براوگز یمین ایتسه الله ایله یمین ایتسون، یا ایسه برده یمین ایتسون! دیمکدر . الله لفظینگ اؤلینه یمین حرفلردن برسینی کیتوروب ایتوله در (بالله، والله، تالله) دیمک کبی . یمین حرفلری اوچدرکه (ب، ت، و) حرفلریدر .

فلان اشنی قیلو موینومه یوکلانسون، شول اشنی قیلماستقه یمین ایتدم فلان اشنی قیلو عهد بولسون) کبی سوزلر ایله آنط ایتسه همان یمیندن سانالادر؛ حانث بولسه کفارتی واجب بولور .

دخی (فلان اشنی قیلسه ایمانندن آیرلایم، یا که دینسز بولایم، یا ایسه نصرانی ویهودی بولایم) دیسه بوده یمین دن سانالور، بونده ایکی حکم باردرکه برسی: شول روشجه یمین ایتوب حانث بولسه کفارتی واجب بولور . ایکنجی سی: حانث بولغانده ایتکانچه یمان بولونی اعتقاد قیلغان لغندن ایمانندن آیرلور (العیاذ بالله) توبه و تجدید ایمان فرض بولور .

فلان اشنی قیلسه اوزمی یر یوتسون، یا ایسه ایکی کوزم چتسون، یا ایسه

سہری توشسون دیسہ بویمیندن بولماز، لکن مذکور اشنی قیلسه وزینہ بد دعاء قیلشلردن بولور.

یمین ایتوده، یا ایسه حانث بولوده قصد، خطا، ہم اکراه یعنی کوچلانوب بیین ایتو، یا کہ حانث بولو جملہ سی برابردر، ہر قایوسندہ بیین حکمی یورور، کوچلانو سببیلہ بیین اینکان بولسہدہ، یا کہ اونوتوب وغیر یچہ حانث بولسہدہ همان حکمی بردر.

مسئلہ: بر کمسہ عادتک حلال بولغان نرسہنی حرام قیلو ایلہ آنط ایتسہ مثلاً شول کیومنی کیو حرام بولسون، یا ایسہ چای ایچو میگانحرام بولسون، یا ایسہ خانہمہ کرو حرام بولسون دیسہ مذکور اشتر حرام بولماز، لکن قیلسہ حانث بولوب کفارت لازم بولور.

مقالہء ثالثہ دن فصل رابع

نذر بیانندہ

(مَنْ نَذَرَ وَسَمِيَ فَعَلَيْهِ الْوَفَاءُ بِمَا سَمِيَ) حدیث شریفی اوزرہ

بر کمسہ نذر ایتسہ ایتلگان نذرین وفا ایلامکی لازم بولور. حدیث نذک معناسی بویلہدر: (بر کمسہ نذر ایتسہ ونرسہ ایلہ نذر ایتد کین آطاسہ آطاغان نرسہ سی ایلہ نذرینی وفا قیلووی واجب بولور) لکن بو مطلق نذرہدر مثالی: (بر کمسہ ایتور، مینمہ اوزریمہ فلان قدر روزہ طوتو بو کلانسون، یا کہ فلان قدر صدقہ بیرمک موینمہ لازم بولسون) دیوب بو صورتک وفاسی واجبدر.

اما بر کمسہ ایتسہ: (فلان بلادن قوتولسہم، یا کہ شول مقصودم حاصل بولسہ فلان قدر روزہ طوتار ایتیم) دیوب بو صورتک مقصودی حاصل بولغاچقنہ وفاسی واجب بولور، مقصودی حاصل بولماغانندہ وفاسی تیوشلی بولماز.

اوزینی بر یمان اشدن طیمق ایچون بر نرسہنی التزام قیلوب ایتلگان نذرہ حانث بولغان کشی اختیارلی بولور، نذر ایتوب آطاغان عبادتنی تلاسہ بولور، تلاسہ بیین دہگی کبی کفارت پیورور، مثلاً براو ایتسہ: (غیبت سویلاسہم

امت سوم صدقه پیرورمن) دیوب شولاشنده حانت بولسه، بو اینوچی
ایله صدقه پیرو آراسنده اختیارلی بولور.

برکمه صلوة جنازه، قراءت قرآن ایله نذر ایتسه بونلر نذرین صانا
وفاسی هم واجب بولماز؛ اما نماز، روزه، صدقه، قربان ایله نذر ایتسه بونلر
وفاسی واجب بولور. نذرده ایتولگان عبادتنک جنسندن فرض واجب عمللر بولور
هم نذرگه طوتلغان عبادت اوزی عبادت آخری گه متعلق اشلردن بولما
نذرنگ شرطلرندندر.

مقالهء ثالثه دن فصل خامس

رهن بیاننده

رهن یعنی حق برابرنده بر نرسه نی قویوب طوروب مال آلودر. شری
مطهره اسلامیه ده درست عمللردن در (وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا
كَاتِبًا فَرِهْنَ مَقْبُوضَةً) آیه کریمه سی رهننگ مشروع بولووینه دلیلدر
دخی بر مقدار آریا برابرنده رسول اکرم ننگ کولمه گی رهنده بولوی مرویدر
بوده رهن ننگ درستلکینه دلیلدر، علما بوندن کوب تورلی حکم لر چقاره شلردر
مثال ایچون جمله دن بر نیچه سی: قیمتی بولغان هم رهنگه قویارغه یاری طورغان
بولسه نرسه بولسه ده رهنگه قویلووننگ درستلکی، کیراک اول نرسه عبادت کیومیل
بولسون، زیرا رسول الله ننگ رهنگه قویغان کولمه گی جهاد ایچون حاضر لنمشدر.
دخی رهننگ جوازی سفرده گنه بولما دیغی، دخی حاضر آچهغه آلورغه قدرت
بولا طوروب نسیئه گه آلوننگ درستلکیدر.

رهن قویوچی کمسه نی رهن دیوب، رهننی آلوچی کمسه نی مرتهن دیوب،
قویلغان نرسه نی رهن هم مرهون دیوب اینه لر. رهنده ده ایجاب قبول کیرا کیر
راهن رهننی مرتهن گه طابشرغاج، رهن هلاک بولسه مرتهننگ ضماننده یعنی
تولا مکنده در.

فہرست ما فی الكتاب

صحیفہ	صحیفہ
۱۹ اجارہ گہ متعلق مسئلہ لر .	۴ مقدمہ و آئندہ فصل اول کسب ننگ
۲۰ بیع دہ مکروہ بولغان اشہر .	تیشولی براش اولدیغینی و آننگ
۲۰ مقالہ اولی و آئندہ فصل اول	نوعلرینی بیانده .
نکاح ننگ عقلا و تقلا تیشولی بر	۷ الکسب اربعہ انواع .
اش اولدقینی بیان .	۸ مقدمہ دن فصل ثانی افضل اولان
۲۱ فصل ثانی محرمات فی النکاح .	کسبلر بیاننده .
۲۴ فصل ثالث رضاع بیانده و آگا	۱۰ مقدمہ دن فصل ثالث تجارت
متعلق مسئلہ لر .	و آننگ شرطلرینی بیان .
۲۵ نکاح ننگ شرطلرینی بیان .	۱۱ بیع فاسد ننگ حکمی بیانده .
» عقد ننگ نرسہ اولدقی .	۱۲ فصل رابع بیوع صحیحہ بیانده .
۲۶ حضور شاہدین و رضاء طرفین .	۱۳ فصل خامس نسیئہ بیاننده .
۲۷ نکاح فضولی ، مہر .	۱۳ ربا بیاننده .
۲۸ و مہر گہ متعلق مسئلہ لر .	۱۴ قرض بیاننده .
۲۹ کفایت ننگ نکاحدہ شرطلغی .	۱۵ مقدمہ دن فصل سادس بیع سلم
۳۰ فصل خامس نکاح ننگ آداب	بیاننده .
و حققری .	۱۶ فصل سابع تجارت کہ دائر احکام
۳۱ فصل سادس نکاح سبیلی زوجین	شرعیہ .
آراسننگ ثابت اولان حققر بیاننده .	۱۶ خیار شرط ہم خیار رؤیہ .
۳۲ فصل سابع قسم یعنی خاتونلر	۱۷ خیار عیب ، خیار تعینین .
آراسینی ننگزلو کیرا کلکی .	۱۸ اقالہ حکمی .
۳۳ مقالہ ثانیہ طلاق بیاننده اولوب	» مقدمہ ننگ تمہسی اجارہ و بیوع
دخی ینی فصل اوزرہ در .	مکروہہ بیاننده .

انث بولسه، بو ايتو

صحيقه

صحيقه

۴۷	فصل رابع نذر بياننده .	۳۳	فصل اول طلاق نرسه اولديغيني
۴۸	فصل خامس رهن بياننده .		هم اسلامده آگا رخصت بارلقينك
۴۹	رهن گه متعلق مسئله لر .		سبب و حكمتلري بياننده .
۵۰	فصل سادس وصيت هم وصيت نك نوعلري بياننده .	۳۴	فصل ثاني طلاقنك نوعلريني بيان
۵۱	وصيت كه متعلق مسئله لر .	۳۵	طلاق رجعي ، و آنك حكملري
۵۲	وصي بولمق احكامي .	۳۶	باين خفيق هم باين غليظ و حكم لري .
۵۳	فصل سابع هم كتابنك خاتمه سي	۳۷	فصل رابع تعليق طلاق بياننده و آگا متعلق مسئله لر .
۴۷	معلم العبادات كتابلرنده هم بو كتابده دليل ايتوب طونلغان آيات و احاديث شريقيهني اجمالا كورسنگان فائده لي فصل در .	۳۸	فصل خامس تفويض طلاق هم آگا متعلق مسئله لر بياننده .
		۳۹	فصل سادس خلع بياننده .
		۴۰	فصل سابع عدت ، مدت حمل و بونلره دائر مسائل بياننده .
		۴۱	عدت نك كيمي تي .
		۴۲	مدت حمل بياننده و شول فصل غه دائر بر قدر مسائل .
		۳۴	مقاله ثالثه مسائل شتي بياننده اولوب يدي فصل اوزره در .
			» فصل اول ظهار بياني .
		۴۴	فصل ثاني لعان بياننده .
		۴۵	فصل ثالث يميين بياننده .

صحيقه نذر

